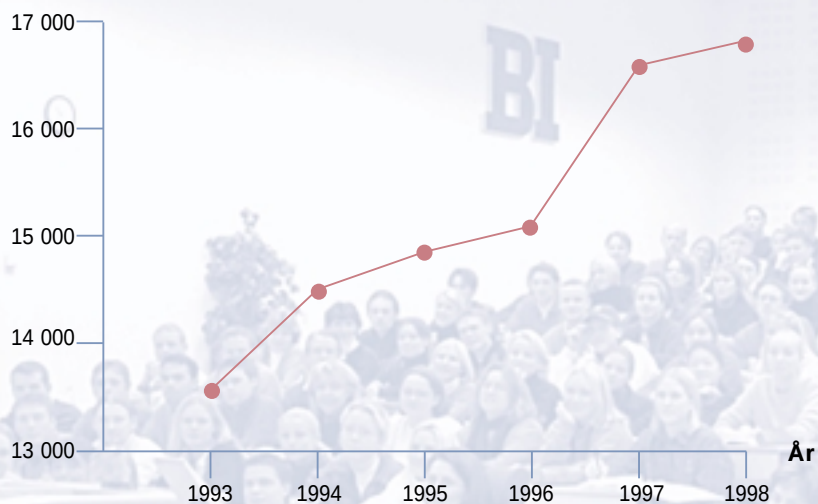

Årsberetning 1998

Utvikling 1993 - 1998

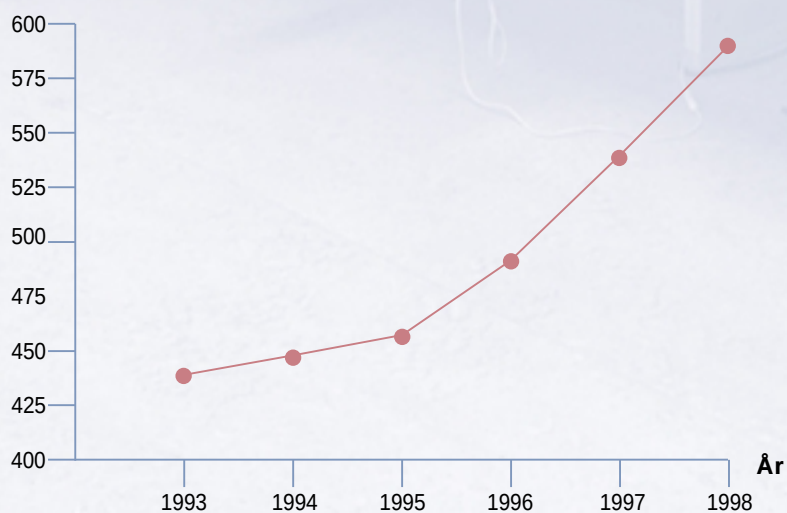
Antall studenter

Antall ansatte (målt i årsverk)

Total omsetning (i mill. kroner)

Innhold

- 2 - 3 Begivenheter 1998
- 4 - 5 Organisasjonskart og styringsorgan
- 6 Samarbeid med næringsliv og offentlig forvaltning

Studiene

- 8 Et mangfold av studier
- 9 Et nasjonalt nettverk av høyskoler
- 10 En internasjonal handelshøyskole
- 11 Mot utvidede siviløkonom- og revisorstudier
- 11-12 Etter- og videreutdanning, den viktigste utfordringen fremover

Forskning og instituttene

- 14-15 Forskning er Handelshøyskolen BIs grunnmur
- 16 Institutt for finansiell økonomi
- 17 Institutt for regnskap, revisjon og jus
- 18 Institutt for samfunnsøkonomi
- 19 Institutt for kompetanseledelse
- 20 Institutt for teknologiledelse
- 21 Institutt for offentlige styringsformer
- 22 Institutt for innovasjon og økonomisk organisering
- 23 Institutt for strategi
- 24 Institutt for interkulturell kommunikasjon og språk
- 25 Institutt for markeds-kommunikasjon
- 26 Institutt for markeds-orientert ledelse
- 27 Institutt for logistikk og markedsføring

29-33 Styrets beretning

34-43 Årsregnskapet

- 43 Revisjonsberetning
- 44-46 Governors' Report 1998
- 47-49 Publikasjonsliste

Kunnskapsøkonomien

Kunnskapsbasert næringsliv er i vekst. Offentlig sektor er i omstilling. Universitetenes rolle i samfunnet er under debatt. Kompetansereformen har åpnet for livslang læring for alle.

Midt i denne gryende kunnskapsøkonomien plasserer Handelshøyskolen BI seg meget sentralt. Diskusjonen om tettere samspill mellom forskning, utdanning og næringsliv har aldri vært noen kontrovers ved Handelshøyskolen BI. Fleksibilitet, innovasjon og markedsorientering er tre av bærebjelkene i organisasjonen, alt sammen bygget på et fundament av forskning.

Høyere utdanning er i ferd med å bli internasjonalt konkurranseutsatt virksomhet, i likhet med så mange andre kunnskapsnæringer. Handelshøyskolen BI er vant til å leve i et konkurransefelt, og internasjonalisering er en integrert del av vårt tenkesett. Slik sett er Handelshøyskolen BI nærmere fremtidens høyere utdanningsinstitusjon enn kanskje noen av de offentlige universiteter og høyskoler. I fremtiden vil det være kvalitet som er skillelinjen, ikke eierform.

Handelshøyskolen BI har i 1998 bestått kvalitetstesten for å kunne tildele doktorgrader. I 1999 forventer vi å bestå neste kvalitetstest som er en europeisk akkreditering. Nyskaping og kvalitetsforbedring er kontinuerlige prosesser ved Handelshøyskolen BI. Det samme gjelder rekruttering av nøkkelpersonell og utvikling av partnerskap med nøkkelpersoner. Uten fornøyde studenter og bedriftskunder lykkes ikke Handelshøyskolen BI. Og de som skaper de fornøyde kundene er vår fremragende faglige og administrative stab. Det er denne gode kvalitets-sirkelen Handelshøyskolen BI er opptatt av å skape.

Torger Reve
rektor

Begivenheter 1998

De 25 første kandidatene ved Master of Management-programmet i endringsledelse ved Handelshøyskolen BIs senter ved Universitetet i Fudan ble uteksaminert 10. januar.

Januar

Handelshøyskolen BI ble i Statsråd 26. februar funnet faglig kvalifisert til å tildele doktorgraden (dr. oecon.).

Februar

Den årlige undersøkelsen om kundetilfredshet, Norsk Kundebarmeter, kåret Toyota til Norges mest kundevennlige bedrift. Norpapp Industrier ble kåret til landets mest kundeorienterte leverandør på bedriftsmarkedet. Prisutdelingen fant sted 18. mars på Grand Hotell.

Mars

Foto: Bard Løken/Samfoto

Foto: Svein Erik Dahl/Samfoto

Foto: Knut Fjeldstad/Samfoto

Juli

Nicolas Neumann (t.v.) og Leigh Henson ble uteksaminert som årets henholdsvis beste heltids- og deltidsstudent ved MBA-studiet. Prorektor Jan Grund i midten.

August

Handelshøyskolen BIs nye faglige organisasjon trådte i kraft 1. august. De tidligere fem faglige enhetene ble delt inn i tolv nye institutt.

September

Anita Roddick, grunnleggeren av The Body Shop, besøkte Handelshøyskolen BI i Sandvika.

•
4. september skrev Tine Norske Meierier og Norsk Kjøtt under en samarbeidsavtale med Handelshøyskolen BI om oppretting av Senter for samvirkeforskning.

Antall søkere til grunnstudiene ved Handelshøyskolen BI økte med 13 prosent i 1998. Dette ga seg utslag i økte studentantall.

Særlig var økningen stor ved Høyskolene.

April

Oktober

Rolv Petter Amdam disputerte for dr.philos.-graden med avhandlingen "Utdanning, økonomi og ledelse: Fremveksten av den økonomisk-administrative utdanningen ca. 1936-1986". I avhandlingen blir det også satt lys på hvilken rolle Handelshøyskolen BI har hatt i perioden.

BI Østfold arrangerte 13. mai konferansen "Hvordan gå fra lokal industri-aktør i Østfold til å bli global elitespiller i et stort konsern?", med representanter fra offentlig forvaltning, næringsliv og forskning til stede. Visekonsernsjef Svein Aaser i Nycomed Amersham var blant deltakerne.

Mai

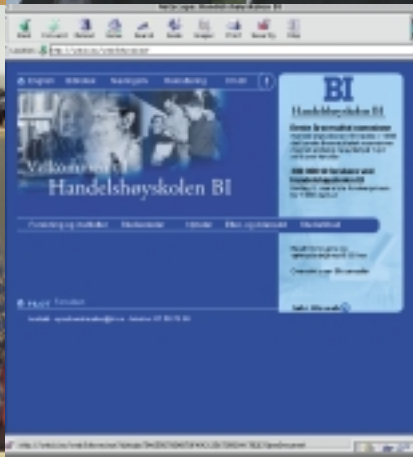

November

Førsteamanuensis Knut Sogner fikk prisen for beste doktoravhandling som er skrevet i Europa innen feltet "business history" de siste to årene.

Den årlige Johan Throne Holst-konferansen ble arrangert 17. juni. Målet for konferansen er å bygge bro mellom næringsliv, offentlige institusjoner og forskningsmiljø. Temaet for konferansen i 1998 var "Konkurranse i en kunnskap-økonomi". Næringsminister Lars Sponheim var blant innlederne.

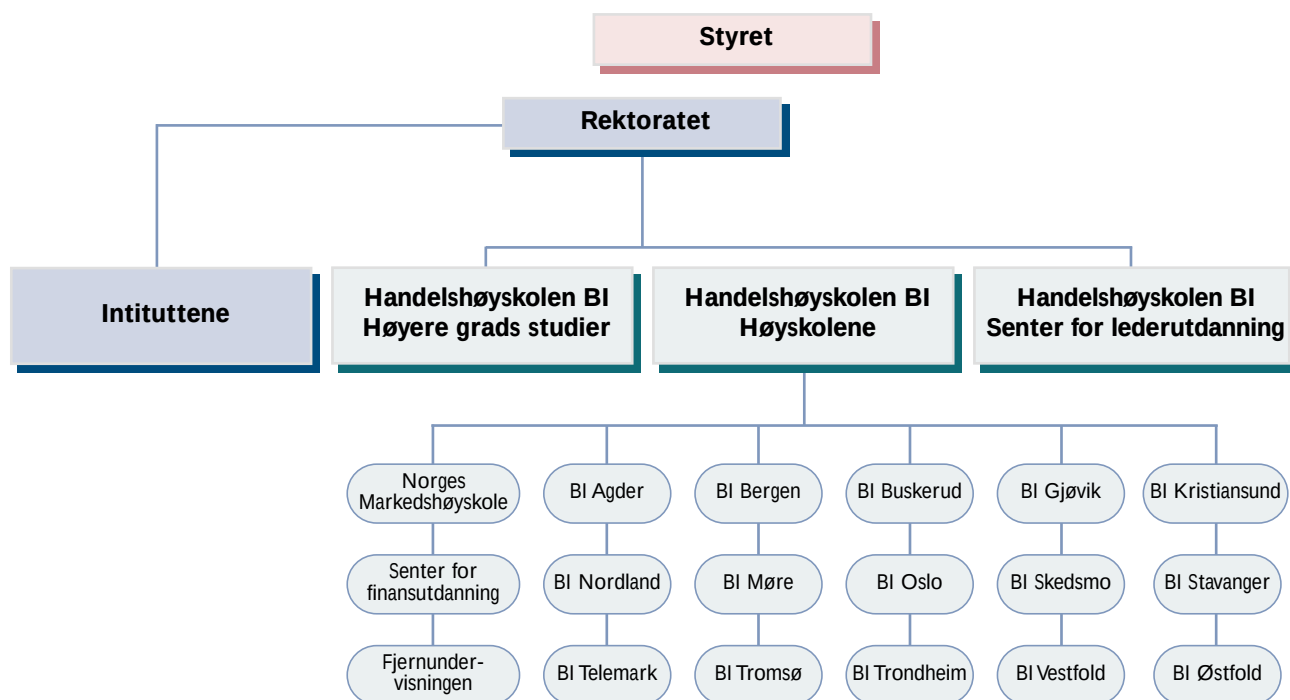
Juni

Desember

Handelshøyskolen BI lanserte sine nye hjemmesider 7. desember.

Organisasjonskart

Handelshøyskolen BI, Høyere grads studier

Høyere grads studier ved Handelshøyskolen BI består av MSc- og MBA-studiene, siviløkonom- og revisorstudiet, samt doktorgradsutdanningen. Bortimot 1700 studenter er tilknyttet høyere grads studier, som er lokalisert til Sandvika.

Instituttene

Forskningen ved Handelshøyskolen BI er organisert i tolv institutt. I alt er 354 faglige medarbeidere tilknyttet instituttene.

Handelshøyskolen BI, Høyskolene

Høyskolene er et nettverk av 18 enheter over hele landet, som tilbyr grunnfag og diplomstudier. I alt er ca 13 200 studenter tilknyttet Høyskolene. Av disse studerer i overkant av 2000 ved Norges Markedshøyskole (NMH), som er Handelshøyskolen BIs nisjeskole innen markedsføring. Skolen er å finne på gamle Schous bryggeri nær Oslo sentrum. I tillegg er omlag 2400 av studentene tilknyttet Senter for finansutdanning, som tilbyr bank- og finansfaglig utdanning gjennom fjernundervisning. Rundt 1500 studenter er tilknyttet Fjernundervisningen, som tilbyr landets mest moderne former for fjernundervisning med interaktiv læring via Internett.

Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning

Senter for lederutdanning tilbyr etter- og videreutdanning på høyere nivå, herunder bedriftsinterne program som er skreddersydd bedriftenes kompetansebehov, samt over 30 forskjellige Master of Management-program. Senteret holder til i Sjømannsskolen på Ekeberg i Oslo, og vel 1900 studenter er tilknyttet de ulike programmene.

Styringsorgan

STYRET

Tom Veierød, leder

Leif Frode Onarheim, nestleder

Anne-Lise Bakken,
eksternt styremedlem

Bjarne Aamodt,
eksternt styremedlem

Kjell A. Eliassen,
vitenskapelig representant

Hans Mathias Thjømøe,
vitenskapelig representant

Helle R. Simensen,
administrativ representant

Gyrid Garshol,
administrativ representant
(observatør)

Monica M. Berglund,
studentrepresentant, MØSS

Fredrik Gisholt,
studentrepresentant, BS
(observatør)

KONTROLLUTVALGET

Kontrollutvalget skal følge opp styrets arbeid og påse at dette er i tråd med lover, regler og Handelshøyskolen BIs egne vedtekter.

Åge Danielsen, (leder)
Adm. dir. Rikshospitalet

Erik Engebretsen,
Adelsten

Hans Stenberg-Nilsen,
Advokatfirmaet Stenberg-Nilsen,
Christophersen & Lyngtveit

KOLLEGIET OG LEDELSEN

Torger Reve, rektor

Jan Grund, prorektor

Olav Digernes,
direksjonssekretær

Jens Petter Tøndel,
direktør for Handelshøyskolen BI,
Høyskolene

Bjørn Johs. Kolltveit,
direktør for Handelshøyskolen BI,
Senter for lederutdanning

Stein A. Ytterdahl,
direktør for Handelshøyskolen BI,
Høyere grads studier

Inge Jan Henjesand,
Institutt for markedsorientert ledelse

Erling S. Andersen,
Institutt for teknologiledelse

Ingunn Myrtveit,
Institutt for samfunnsøkonomi

Rolv Petter Amdam,
Institutt for innovasjon og økonomisk
organisering,

Terje Jacobsen,
økonomidirektør

Ragnhild Mork,
fungerende informasjonssjef
(observatør)

HØYSKOLESTYRET

Høyskolestyret har ansvar for den faglige utviklingen ved Handelshøyskolen BI, herunder godkjenning av fagplaner og ansettelse av vitenskapelig personell.

Kristian Bogen,
representant for høyskolerektorene

Jan Frode Lien,
administrativ representant

Ken Friedman,
vitenskapelig representant

Eirill Bø,
vitenskapelig representant

Roberta Wiig,
vitenskapelig representant

Dag Michalsen,
vitenskapelig representant

Carl Brønn,
vitenskapelig representant

Kaare Dahl,
studentrepresentant BS

Frøya Meling,
studentrepresentant NBS

Line Høstmælingen,
studentrepresentant MØSS
(observatør)

REKTORER / DIREKTØRER VED HANDELSHØYSKOLEN BI HØYSKOLENE

Terje Ø. Pettersen, BI Agder

Kjell Minken, BI Bergen

Terje Askerud, BI Buskerud

Edvin A. Tysse, BI Gjøvik

Frank F. Tolcsiner, BI Kristiansund

Leif Riksheim, BI Møre

Kåre A. Hanssen, BI Nordland

Jan Frode Lien, BI Oslo

Anne Thorkildsen, BI Skedsmo

Thomas Knutsen, BI Stavanger

Kristian Bogen, BI Telemark

Bjarne Eilertsen, BI Tromsø

Bjørn Amundsen, BI Trondheim

Tom Erling Dahl-Hansen,
BI Vestfold

Pelle Valebjørg, BI Østfold

Øyvind Ramvi,
Senter for finansutdanning

Tone Lømo,
Fjernundervisningen

Gyrid Garshol,
Norges Markedshøyskole

*Styringsorganene ved Handelshøyskolen BI
per mars 1999.*

Samarbeid med næringsliv og offentlig forvaltning

Gjennom partnernetverk og faglige fora av forskjellig art samarbeider Handelshøyskolen BI om forskning og kompetanseutvikling med sentrale bedrifter og offentlige institusjoner i norsk arbeidsliv.

85 aktører i norsk næringsliv og offentlig forvaltning var med i samarbeidet i 1998. Samarbeidet omfatter forskning og utdanningsprogram, og er et viktig ledd i arbeidet med å oppnå ledende forsknings- og formidlingskompetanse, samt å få bedre innsikt i næringslivets og offentlig sektors behov.

BI Partners

Gjennom BI Partners samarbeidet Handelshøyskolen BI med ti større bedrifter i 1998. Bedriftene som var med i samarbeidet var ABB Norge, Digital Equipment Corporation, IBM Norge, Norsk Hydro, TINE Norske Meierier, NSB, Orkla, Posten, Telenor og Storebrand. Partnerskapet skal legge forholdene til rette for langsiktige relasjoner til ledende virksomheter med mål om å fremme gjensidig kompetanseutvikling. Flere av medlemsbedriftene er involvert i forskningssamarbeid både som aktive medspillere og som oppdragsgivere. Handelshøyskolen BI arrangerer også flere årlige lederseminar

innen ulike fagområder for medlemsbedriftene. BI Partners er i 1999 utvidet til også å gjelde samarbeid med foretakene Alcatel, Andersen Consulting, Ernst & Young, Det Norske Veritas, Ericsson og NKL.

Partnerforum

Partnerforum er et samarbeid mellom Handelshøyskolen BI, Universitetet i Oslo og deler av offentlig forvaltning med mål om utvikling og formidling av kunnskap mellom forskningsinstitusjonene og partnerne. Det skjer gjennom flere årlige fellesseminar og seminar med den enkelte partner, samt tilrettelegging for etter- og videreutdanning og hosi-tering ved Handelshøyskolen BI og Universitetet. Partnerforum arbeider også aktivt med forskningsformidling og å legge til rette for og bistå i arbeidet med felles forsknings- og utredningsarbeid mellom partnerne og forskningsinstitusjonene. I 1998 var det elleve deltakere med i Partnerforum: Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Forsvarsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kulturdepartementet, samt Jernbaneverket, NORAD, Rikstrykdeverket, Statens forurensingstilsyn, Statskonsult og Vegdirektoratet.

Andre samarbeidsfora

Forskningssenteret Norsk Institutt for Markedsforskning (NiM) arbeider med tema innen markedsføring. Senteret er bygget opp rundt de fire programmene Kommunikasjonsforum, Serviceforum, Relasjonsforum, samt Forum for informasjon og samfunnskontakt. Programmene finansieres av omlag 30 norske bedrifter, og hensikten er å ta opp bedriftenes problemstillinger innenfor aktuelle fagområder. Tine Norske Meierier, Den norske Bank, Kredittkassen, Sparebanken NOR, Hydrogas Norge, Norpapp Industri, Esso Norge, Statnett, SAS, NSB, Vital, Telenor Bedrift, Cinet, ISS Norge og Statens Informasjonstjeneste er med i samarbeidet.

Handelshøyskolen BI samarbeider dessuten om forskning og undervisning rundt energirelaterte problemstillinger med bedrifter innen elektrisitetsbransjen gjennom *BI Energipartner*. Hovedsakelig energiselskap og større oljeselskap er med i samarbeidet. Videre har Handelshøyskolen BI etablert samarbeid med mindre og mer lokale bedrifter og etater gjennom de regionale Høyskolene rundt om i Norge. Målsetningen er å dra gjensidig veksle på erfaringer, forskning og kompetanse mellom Handelshøyskolen BI og det lokale arbeidsliv.

STUDIENE

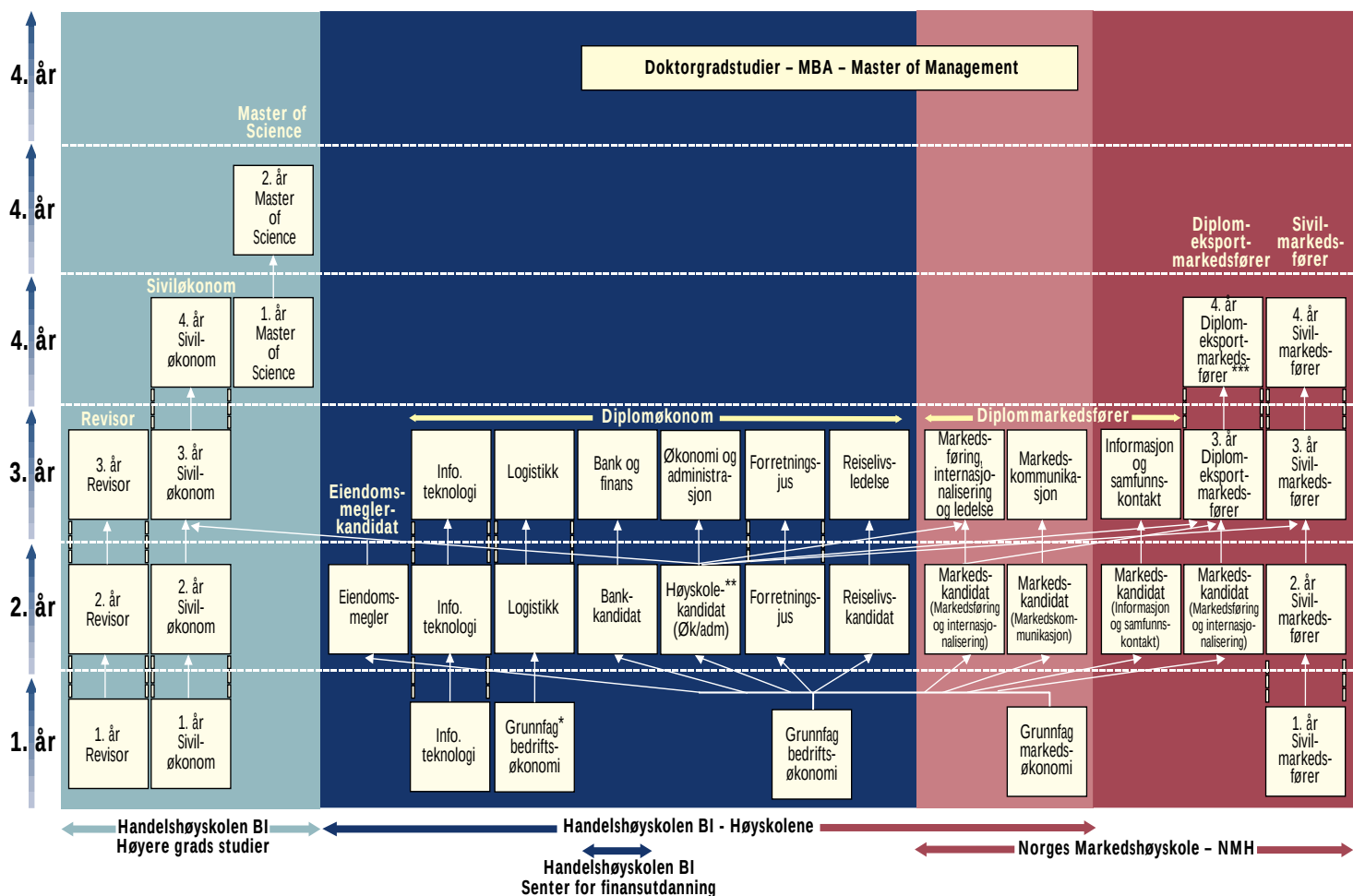
Et mangfold av studier

Handelshøyskolen BI har siden etableringen i 1943 vokst fra å være en kveldsskole med 44 studenter til å bli en av landets største vitenskapelige utdanningsinstitusjoner med nærmere

17 000 studenter. Studietilbudene favner hele spennet fra grunnutdanning, via høyere grads studier, til doktorgradstudier. I dag tilbyr Handelshøyskolen BI over 50 forskjellige utdannings-

program innen hele spekteret fra økonomi, markedsføring og strategi til mer spesialiserte fagområder som transportøkonomi, energiledelse og shipping management.

Studiemodell Handelshøyskolen BI

* Dette grunnfaget er spesielt tilpasset Diplomøkonomstudiet i logistikk

** Studiet kan også føre frem til tittelen Autorisert regnskapsfører (Eget studieopplegg)

*** Det tas forbehold om offentlig godkjenning av siste semester

Alle studier er godkjent av offentlige myndigheter og kvalifiserer derfor for studielån i Statens lånekasse for utdanning. Enkelte studier tilbys også på deltid og som fjernundervisning.

Et nasjonalt nettverk av høyskoler

Handelshøyskolen BIs enheter er å finne over hele landet gjennom et landsdekkende nettverk av høyskoler. Høyskolene tilbyr en rekke studier innen økonomi og markedsføring, både på grunnnivå og innen etter- og videreutdanning. I 1998 ble det vedtatt å utvide høyskolenettverket til Tromsø i nord og Kristiansand i sør.

BI Tromsø og BI Agder vil starte opp med undervisning høsten 1999, og vil i første omgang satse på etter- og videreutdanning.

Diplomøkonomstudiet

Det treårige diplomøkonomstudiet er hovedproduktet i Høyskolenes tilbud. Studiemodellen er utformet slik at hvert studieår kan være avsluttende og gi en tittel. Ett års studier gir tittelen bedriftsøkonom, man blir høyskolekandidat etter to år og diplomøkonom etter tre år. Studiet kan gjennomføres på heltid så vel som deltid. Bedriftsøkonom- og høyskolekandidatstudiet kan også gjennomføres via nettbasert fjernundervisning.

I dag kan man bli diplomøkonom innen økonomi og administrasjon, bank og finans (tilbys også ved Senter for finansutdanning), og reiselivsledelse. I 1998 ble det vedtatt å etablere tre nye diplomøkonomstudier, henholdsvis i

informasjonsteknologi, logistikk og forretningsjus, alle med studiestart høsten 1999.

Etter fusjonen med Norges Markedshøyskole, er diplommarkedsførerstudiet og diplomeksportmarkedsførerstudiet en del av produktporteføljen ved Høyskolene rundt omkring i landet. Etterspørselen etter markedsføringsstudier har vokst kraftig de siste årene.

Eiendomsmeglerstudiet

Eiendomsmeglerstudiet tilbys ved BI Oslo, men det første året kan tas ved alle Høyskolene. Det toårige studiet er det eneste studiet i Norge som sammen med to års relevant praksis gir tittelen Statsautorisert eiendomsmegler. Kandidater fra eiendomsmeglerstudiet ved Handelshøyskolen BI var i 1998 ettertraktet i arbeidsmarkedet. Nyutdannede kandidater fikk i gjennomsnitt en begynnerlønn i overkant av 250 000 kroner, som var en lønnsøkning på 13,5 prosent sammenlignet med året før.

Markedsføringsstudiene

Norges Markedshøyskole er Handelshøyskolen BIs nisjeskole innen markedsføring og tilbyr Norges fremste utdanning innen feltet. Her kan man utdanne seg til diplommarkedsfører, sivilmarkedsfører eller diplomeksportmarkedsfører. Studiene tar utgangspunkt i et humanistisk og tverrfaglig perspektiv

på markedsføring og kommunikasjon. Markedsføringsstudiene distribueres også gjennom høyskolenettverket.

Diplommarkedsførerstudiet er et treårig studium med spesialisering innen markedskommunikasjon; markedsføring, internasjonalisering og ledelse; samt informasjon og samfunnskontakt. Det fireårige *sivilmarkedsførerstudiet* vektlegger markedsføring og kommunikasjon, men dekker også bedriftsøkonomiske fagområder. I studiets syvende semester begynner spesialiseringen, da studentene kan søke om utveksling til en av Handelshøyskolen BIs samarbeidsskoler i Europa, USA, Australia eller Asia.

Diplomeksportmarkedsførerstudiet er et av de mest internasjonale studiene ved Handelshøyskolen BI, og tar for seg markedsføring mot internasjonale markeder. Gjennom studiet fordyper studentene seg om ett valgt land og får inngående kjennskap til språk, kultur og markedsmuligheter. For å oppnå internasjonal kompetanse tilbringer studentene halvannet år av studiet ved høyskoler og universitet i Tyskland, Spania, Frankrike eller Storbritannia. Det ble i 1998 vedtatt at det fra 1999 også skal være mulig å tilbringe denne perioden i Singapore og fra år 2000 i Malaysia.

En internasjonal handelshøyskole

Utenlandske universitet og høyskoler Handelshøyskolen BI samarbeider med om studentutveksling:

Babson College	Pennsylvania State University
Case Western Reserve University	Technische Universität Berlin
Christelijke Hogeschool Noord-Nederland	The Flinders University of South Australia
Christian Albrecht Universität zu Kiel	The University of Illinois at Urbana-Champaign
City University Business School	The University of Newcastle
Copenhagen Business School	Thunderbird, The American Graduate School of International Management
Coventry University	Tilburg University
E. M. Lyon	Universidad Carlos III
Ecole Supérieure de Commerce Rennes	Universidad Complutense de Madrid
EDHEC, Lille	Universidad Gabriela Mistral
Erasmus Universiteit Rotterdam	Università Degli Studi di Bologna
ESC Reims	Université Catholique de Lille IESEG
ESCP	Université de Savoie
Fachhochschule München	Université Libre de Bruxelles, Solvay
Florida Institute of Technology	Universiteit Antwerpen (UFSIA)
Handelshøyskolen i Århus	University of Economics Prague
Helsinki School of Economics	University of Florida
ICADE	University of Maastricht
Indiana University	University of Rochester, The William E. Simon Graduate School of Business Administration
ITESM	University of Trier
La Trobe University	University of Vienna
Leopold-Franzens-Universität Innsbruck	Universität Bayreuth
LUISS	Universität Regensburg
Manchester Business School	Universität St. Gallen
McMaster University, Michael G. DeGroote School of Business	Wirtschafts-Universität Wien
Michigan State University	York University
Nanyang Technological University	
Odense Universitet	
Otto Friederich Universität Bamberg	

Handelshøyskolen BI orienterer seg internasjonalt, noe som kommer til uttrykk både gjennom studieprofil, studentmasse og faglige krefter. Målet mot årtusenskiftet er ytterligere å styrke institusjonens internasjonale student- og forskningsnettverk og samarbeidet med internasjonale kunnskapsinstitusjoner.

Studiene i Master of Science (MSc) og Master of Business Administration (MBA) er, ved siden av diplomeksportmarkedsførerstudiet, de mest internasjonale studiene ved Handelshøyskolen BI. Begge studiene gir internasjonale titler. Undervisningen foregår i sin helhet på engelsk, og omlag halvparten av studentene er utenlandske. I 1998 var studenter fra mer enn tretti land tilknyttet de to studiene.

Det elleve måneder lange *MBA-studiet* er et krevende og intensivt studium som gir generell lederkompetanse. Som bakgrunn kreves det minimum fire års utdanning fra universitets- eller høyskolenivå. Det toårige *Master of Science-programmet* er i større grad et spesialisert studium. I 1998 hadde studiet fem forskjellige spesialiseringsretninger innen Marketing, Strategy, Financial Economics, International Business og Energy Management. Programmet forutsetter en

treårig høyskoleutdanning og er lagt opp slik at det bygger på, og blir en naturlig fortsettelse av, siviløkonom-, revisor-, sivilmarkedsfører-, diplommarkedsfører-, og diplomøkonomstudiet. Etter avlagt eksamen ved MSc-studiet, kan man søke om opptak til doktorgradsprogrammet.

Studentutveksling og faglig internasjonalt samarbeid

Handelshøyskolen BI samarbeider om studentutveksling med høyskoler og universitet i over 20 land i Europa, Asia, USA og Australia. De faglige medarbeiderne ved Handelshøyskolen BI samarbeidet i 1998 med over hundre skoler verden over.

Handelshøyskolen BI har i dag en unik internasjonal kompetanse innen flere fagfelt. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom økende publisering av vitenskapelige artikler i internasjonalt anerkjente tidsskrifter, publisering av internasjonale fagbøker og invitasjoner om gjesteforskeropphold. Blant skolens egne medarbeidere var omtrent femti utenlandske i 1998, inkludert gjesteprofessorer.

Mot utvidede siviløkonom- og revisorstudier

Handelshøyskolen BI arbeider for utvikling av et høyere revisorstudium i form av et påbyggingstillegg til dagens treårige revisorutdanning. Det er også et mål å utvide siviløkonomstudiet med ett år.

Siviløkonomstudiet er i dag en fireårig heltidsutdanning innen økonomi, administrasjon og ledelse, som skal gi studentene kunnskap om moderne lederskap. Studiet hadde 14 prosent flere søkere i 1998 enn året før. De første tre årene utgjør studiets første avdeling, og gir en grundig innføring i økonomisk-administrative basisfag. I studiets andre avdeling hadde studentene i 1998 valget mellom ti spesialiseringsretninger. Studiet av-

sluttes med en diplomoppgave, vanligvis innenfor eller i tilknytning til den valgte spesialiseringsretningen.

Nyutdannede siviløkonomer var i 1998 attraktive i arbeidsmarkedet og hadde den høyeste begynnerlønnen av samtlige kandidater utdannet fra Handelshøyskolen BI. Den gjennomsnittlige begynnerlønnen var i 1998 i overkant av 270 00 kroner, som er en økning på 10,2 prosent fra året før.

Mål om utvidet revisorutdanning

I 1998 ble det diskutert muligheten for å innføre høyere revisorstudium ved Handelshøyskolen BI. Dette skal være et påbyggingstillegg, der siviløkonomer, sosial-

økonomer og jurister, foruten personer med treårig revisorutdanning, kan søke om opptak. *Revisorstudiet* slik det i dag tilbys, er normert til tre år. Studiet legger vekt på regnskap, juridiske fag og revisjon, og skal gi den nødvendige teoretiske bakgrunn for å utføre en registrert revisors oppgaver av regnskaps- og revisjonsmessig art i offentlig sektor og privat næringsliv. Den årlige arbeidsmarkedsundersøkelsen viste at nyutdannede revisorer hadde størst lønnsøkning blant BI-kandidatene i 1998 med en økning på 17,3 prosent fra året før. Den gjennomsnittlige begynnerlønnen var i overkant av 255 000 kroner.

Etter- og videreutdanning, den viktigste utfordringen fremover

Etter- og videreutdanningen er den delen av Handelshøyskolen BIs studietilbud som har vokst mest de siste årene. Handelshøyskolen BI er i dag den største aktøren i Norge på dette markedet. Etter- og videreutdanningstilbudet dekker både grunnstudier og lederutdanning.

Antall studenter innen etter- og videreutdanning ved Handelshøyskolen BI har økt med rundt 1500 studenter de siste to årene. Etter- og videreutdanningsmarkedet sto i 1998 for nærmere 37 prosent av Handelshøyskolen BIs inntekter.

I en situasjon der bedrifter blir mer og mer kompetan-

sedrevet, er det ventet en økning i etter- og videreutdanningsmarkedet i tiden fremover. En slik økning vil også den offentlig vedtatte kompetansereformen bidra til, med stadfestingen av rett til utdanningspermisjon for alle arbeidstakere. Dette gjør etter- og videreutdanning til Handelshøyskolen BIs største utfordring i årene som

kommer. Innen få år vil etter- og videreutdanning utgjøre en like stor andel av virksomheten som den økonomisk-administrative grunnutdanningen.

Fleksible studieformer

Tilbudene innen etter- og videreutdanning er svært varierte. Det tilbys enkeltstående tovekttskurs på grunnfagsnivå, omfattende Master-program, og bedriftsinterne program som kan skreddersys etter den enkelte bedrifts ønsker og behov. Studiene kan gjennomføres ved hjelp av fjernundervisning, på dagtid eller kveldstid, og ved alle Handelshøyskolen BIs enheter.

Senter for finansutdanning og Fjernundervisningen er av enhetene ved Handelshøyskolen BI som i utstrakt grad bruker fjernundervisning i sine etter- og videreutdanningsstudier. Senter for finansutdanning, tidligere Bankakademiet, tilbyr studier innen bank og finans og kunne i 1998 for første gang tilby studier innen forsikringsfag. Fjernundervisningen er den enheten ved Handelshøyskolen BI som i størst grad bruker nettbasert undervisning. I 1998 benyttet flesteparten av Fjernundervisningens rundt 1500 studenter Internett i undervisningen. Fjernundervisningen bruker i tillegg både multimedia-opplæring på cd-rom

og videokonferanser i undervisningen.

Masterprogram

Master of Management- og MBA-programmene er det høyeste nivået innen etter- og videreutdanning. Studiene baserer seg på yrkeserfaring og tidligere universitets- eller høyskoleutdanning. I 1998 tilbød Senter for lederutdanning 30 forskjellige Master of Management-program innen ledelse, strategi, markedsføring og kommunikasjon, og finans. Nærmere 2000 arbeidstakere deltok på de ulike Management-programmene. Studentene representerer de fleste fagområder og bransjer, og det blir særlig lagt vekt på å skape en arena for erfaringsutveksling gjennom tett dialog mellom forelesere og studenter. De enkelte Management-programmene er selvstendige studieenheter som kan gjennomføres hver for seg, eller bygges opp til Master of Management-graden. Denne graden oppnår man etter å ha gjennomført to til tre Management-program, samt et avsluttende fellesprogram.

Etter- og videreutdanning i samarbeid med næringslivet

Handelshøyskolen BI stiller sterkt som tilbyder av etter- og videreutdanning med sin erfaring, sine mange studietilbud og fleksible læringsfor-

mer. Tilbudet om brukertilpasset og forskningsbasert etter- og videreutdanning, i samspill med bedrifter, organisasjoner og offentlige institusjoner, vil være Handelshøyskolen BIs konkurransefortrinn på etter- og videreutdanningsmarkedet.

Borregaard var av bedriftene Handelshøyskolen BI samarbeidet med om etter- og videreutdanning i 1998 gjennom det bedriftsinterne undervisningsprogrammet "Produksjonslederskolen". Dette er et skreddersydd program, tilpasset det kompetansebehovet som Orkla-konsernet har.

I 1998 ble det også, i samarbeid med NTNU og tre utenlandske universitet, innledet et større etter- og videreutdanningsprogram i prosjektledelse for ansatte i Kværner, Statoil og Norsk Hydro. Videre ble prosjektet "Lederskolen" satt igang, som er et samarbeid om etter- og videreutdanning med organisasjonen *Lederne*. Organisasjonen teller 14 000 medlemmer og er en frittstående fagorganisasjon for alle med lederoppgaver og lederansvar i privat virksomhet.

A surrealist painting featuring a complex, three-dimensional maze of grey stone walls. The perspective is from an elevated angle, looking down into the maze. The walls are thick and rectangular, creating a series of interconnected paths and dead ends. The lighting is dramatic, with strong shadows and highlights, suggesting a bright, sunny day. The sky is a vibrant blue with soft, white clouds. In the foreground, a large, semi-transparent compass rose is overlaid on the maze. The compass rose has a white face with black markings and a gold-colored frame. The needle of the compass points towards the upper right. The overall composition is a blend of architectural complexity and navigational symbolism.

FORSKNING

INSTITUTTENE

Forskning er Handelshøyskolen BIs grunnmur

Et faglig sterkt vitenskapelig miljø er fundamentet for Handelshøyskolen BIs mål om å være en ledende handelshøyskole i Europa. De siste årene er det vitenskapelige miljøet styrket. Antallet vitenskapelig ansatte har steget fra 221 i 1993 til 354 i 1998.

I samme periode har oppdragsforskningen økt fra 19 til 39 millioner kroner.

I 1998 fikk Handelshøyskolen BI retten til å tildele graden Doctor Oeconomiae (dr. oecon.). Dette markerer en viktig milepæl i Handelshøyskolen BIs historie og representerer siste trinn i formaliseringen som en vitenskapelig høyskole.

Omorganisering

Det er bare som et faglig interessant forskningsmiljø Handelshøyskolen BI kan tiltrekke seg og beholde fremragende forskere. Gjennom god forskning legges også basis for en undervisning som bygger på den mest oppdaterte kunnskap, noe som igjen er viktig for at handelshøyskolen skal være attraktiv og kunne tiltrekke seg de beste studentene. Forskningen er slik sett grunnmuren for det meste av

den faglige aktiviteten. Uten et godt og aktivt forskningsmiljø vil en akademisk institusjon gradvis forvitte.

For å stå best mulig rustet til å konkurrere i den internasjonale forskningsfronten og i det hjemlige forskningsmarkedet, gjennomførte Handelshøyskolen BI i 1998 en omfattende omorganisering. Fra å være organisert i fem institutt ble den faglige virksomheten fra 1. august organisert i tolv mer markedsrettede institutt. Ett av formålene med omorganiseringen har vært å styrke forskningsvirksomheten gjennom etablering av mer homogene arbeidslag. Samtidig er utfordringen å kople fagmiljø på tvers av den nye instituttstrukturen for å møte oppdragsmarkedet for forskning. For best mulig å møte denne utfordringen er Forskningsutvalget etablert. Utvalget ledes av rektor og består av samtlige tolv instituttledere.

Publisering

Forskningsvirksomheten ga i 1998 svært gode resultat i form av publisering av vitenskapelige artikler i tidsskrifter med refereeordning, det vil si tidsskrifter der artiklenes kvalitet blir bedømt av eksperter før de trykkes. I alt

ble det publisert 55 slike artikler, hvorav så mange som 48 i internasjonale tidsskrift. Det er særlig grunn til å framheve at tre artikler ble publisert i *Strategic Management Journal*, et resultat som ingen andre europeiske universitet eller høyskoler var i nærheten av. Det ble også publisert en artikkel i *American Economic Review* og en i *Journal of Finance*, som er to av de aller fremste tidsskriftene innen økonomifaget.

Som en påskjønnelse ga Handelshøyskolen BIs ledelse en ekstrabelønning til dem som oppnådde å få artikler publisert i refereetidsskrift. I alt 42 medarbeidere fikk slik belønning i 1998. Handelshøyskolen BIs forskningspris tildeles forskere eller forskergrupper ved skolen som har utmerket seg ved å ha fått publisert forskning av fremragende kvalitet og bidratt til å bygge opp og styrke sitt fagmiljø. I 1998 ble forskningsprisen tildelt førsteamanuensis Richard Priestley, førsteamanuensis Christian Riis, samt Institutt for strategi. Det er også gledelig at flere av medarbeiderne i 1998 på ulike måter har mottatt internasjonale utmerkelser for sine vitenskapelige arbeid.

En viktig del av den faglige verdiskapningen skjer i interaksjon med andre forskere. Handelshøyskolen BI har vært meget godt representert på internasjonale konferanser med faglige medarbeidere som har presentert sin forskning. Deltakelse på slike konferanser er viktig for å få tilbakemelding på eget arbeid og for å bygge nettverk med andre fagmiljø.

Leverandør av forskningsbasert kunnskap

I 1998 har det vært gjennomført mange forskningsprosjekt i samarbeid med en rekke bedrifter og offentlige institusjoner. Handelshøyskolen BI ønsker å være en viktig leverandør av forskningsbasert kunnskap i det norske samfunnet. Gjennom finansiering fra Norges forskningsråd, og oppdrag for næringsliv og offentlig forvaltning, skal forskningen gi et bedre kunnskapsmessig grunnlag for strategiske beslutninger som kan gi økt verdiskapning - bredt definert.

Handelshøyskolen BIs

Årbok 1998

Temaet for årboken for 1998 var *Globalisering - drivkrefter og konsekvenser*. Boken setter dagens globalisering inn i et historisk perspektiv og stiller spørsmål ved hva som er det

spesielle ved dagens globalisering. De historiske eksemplene i boken viser at spørsmålet om globalisering ikke nødvendigvis må ses som en tvingende økonomisk prosess, men snarere kan betraktes i et perspektiv der aktører handler i et samfunn med institusjoner og normer som påvirker hvordan problemene defineres og ressursene anvendes. Boken viser at handlingsrommet både lokalt, nasjonalt og internasjonalt er betydelig større enn mange tidligere har trodd. Henrik Glimstedt og Even Lange var redaktører for boken, som er utgitt på Fagbokforlaget.

Total publisering 1998

VITENSKAPELIG PRODUKSJON I 1998	ANTALL
Tidsskriftsartikler, kapitler i bøker m.m	
Vitenskapelige artikler i internasjonale tidsskrift m/refereedordning	48
Vitenskapelige artikler i nordiske fagtidsskrift	5
Vitenskapelige artikler i norske fagtidsskrift	27
Kapitler i bøker, lærebøker, leksikon m.m	43
Ledere, kronikker o.l. publisert i fagblader, dagspresse m.m.	24
Bøker utgitt på forlag	
Bøker, lærebøker og andre selvstendige utgivelser	43
Avsluttede arbeid utgitt av Handelshøyskolen BI	
Forskningsrapporter	8
Discussion Papers	18
Rapporter utgitt ved Handelshøyskolen BIs sentre	27
Konferansebidrag	
Internasjonale konferanser med bidrag publisert i konferanserapport	40
Foredrag med paper	ca 250

Institutt for finansiell økonomi

Forskningsvirksomheten ved Institutt for finansiell økonomi er konsentrert om bedrifters finansielle beslutninger, med vekt på utbyttepolitikk, samt studier av aksjemarkedet og banknæringen både nasjonalt og internasjonalt. På undervisnings-siden har instituttet fagansvaret for undervisningen i finans.

Til fagansvaret tilligger spesialiseringsretningen i finansiell økonomi ved siviløkonomstudiet. Instituttet har også fagansvaret for spesialiseringsretningen Financial Economics ved Master of Science-studiet, samt ansvaret for denne retningen ved doktorgradsprogrammet. I tillegg har instituttet fagansvaret for Master of Management-programmene Investering og finansiering og Finansforetak. Kursansvaret ved bedrifts- og diplomøkonomstudiet ved Handelshøyskolen BIs høyskoler, med blant annet fagansvaret for spesialiseringsretningen i finans ved diplomøkonomstudiet, er også en del av instituttets ansvarsområde.

Glimt fra forskningen

Forskning på *utbyttepolitikk* i norsk og internasjonalt næringsliv utgjorde en sen-

tral del av aktiviteten ved instituttet i 1998. Øyvind Bøhren, Dag Michalsen og Steven Ongena sto bak en undersøkelse som viste at norske bedrifter med 20-25 prosent eierinteresser i andre bedrifter, ikke rapporterer disse på en måte som er i samsvar med generelt aksepterte regnskapsprinsipper. I 1998 ble det også utviklet en database som vil bli benyttet for å undersøke hvilke faktorer som bestemmer utbyttepolitikken i norsk næringsliv. Det ble også arbeidet med forholdet mellom forskjellige aspekt av eierstruktur og bedriftenes verdiskapning.

Innen emnet *finansielle markeder* arbeidet Kristian Rydqvist med et prosjekt som tok for seg prisforskjellen mellom auksjoner og annenhåndsmarkedet for obligasjoner. David C. Smith analyserte innsidehandel på Oslo Børs, og arbeidet viste at insidere i gjennomsnitt ikke oppnådde noen unormal høy avkastning sammenlignet med andre investorer. Også flere prosjekt om aksjemarkedet ble avsluttet i 1998. Richard Priestley undersøkte blant annet risikopremie i Londons aksjemarked i forbindelse med introduksjonen av den europeiske exchange rate

mechanism (ERM). Priestley utførte også en studie om aksjemarkedet i Malaysia.

Steven Ongena og David C. Smith gjorde flere *bankstudier* i løpet av året, og disse tok i særlig grad for seg forhold knyttet til bank-kunde-relasjoner. De gjorde også en undersøkelse av norske børsnoterte selskap i perioden 1979-1995, samt sammenlignende studier av banknæringen i flere europeiske land.

Spesielle begivenheter

Instituttet har i flere år arrangert forskningsseminar med deltakelse av nasjonale og internasjonale forskere. I 1998 ble det arrangert hele 40 seminar, hvor av 30 ble holdt av utenlandske forskere. Videre har ansatte ved instituttet deltatt med bidrag på to av de viktigste internasjonale forskerkonferansene innen finansiell økonomi, årsmøtene til henholdsvis *American Finance Association* og *European Finance Association*. Richard Priestley fikk Handelshøyskolen BIs forskningspris for 1998 for sin forskning på prisdannelsen for aksjer.

http://www.bi.no/institutter/finansiell_ekonomi

Instituttleder:

Pål Korsvold,
professor

Instituttadministrasjon:

Kari S. Andreassen

Vitenskapelig stab:

Øyvind Bøhren,
professor
Kristian Rydqvist,
professor
Dag Michalsen,
førsteamanuensis
Steven Roger Ongena,
førsteamanuensis
Richard Priestley,
førsteamanuensis
Knut Sagmo,
førsteamanuensis
David C. Smith,
førsteamanuensis
Eldrid Aashaug Stranden,
førsteamanuensis
Bernt Arne Ødegaard,
førsteamanuensis

Assosiert

vitenskapelig stab:

Per Mokkelbost,
professor II

Fire doktorgrads-
stipendiater er tilknyttet
instituttet.

Institutt for regnskap, revisjon og jus

Institutt for regnskap, revisjon og jus driver undervisning i finansregnskap, økonomistyring, revisjon, skatte- og avgiftsrett.

Instituttet har fagansvaret for samtlige studier ved Handelshøyskolen BI innen disse områdene. Det ble i 1998 utviklet et nytt diplomøkonomstudium i forretningsjus som vil starte høsten 1999. Studiet vil kombinere juridiske emner og økonomi. Instituttets medarbeidere sto i 1998 som forfattere av en rekke lærebøker. Bøkene benyttes både ved studiene ved Handelshøyskolen BI og ved andre norske undervisningsinstitusjoner.

Instituttet gjennomførte i 1998 flere bedriftsinterne kurs. Det ble etablert flere diskusjonsfora med deltakelse fra næringslivet, blant annet innen skatterett og finansregnskap.

Glimt fra forskningen

Økonomisk kriminalitet er et sentralt område for forskningen ved instituttet. John Christian Langli viste i en undersøkelse at konkurskriminalitet er et alvorlig problem, som foreligger i vel 60 prosent av alle konkurser. Langli gjorde også en under-

søkelse om aksjekurser, der det ble analysert i hvilken grad regnskapsinformasjon kan forklare tverrsnittsvariasjoner. Her ble aksjekursene i Tyskland, Storbritannia og Norge, som alle har forskjellige regnskapsregler, analysert i perioden 1982-96.

Hanno Roberts gjorde i samarbeid med Närings- och teknikutvecklingsverket i Sverige flere studier om intellektuell kapital. Prosjektet er i regi av et større EU-prosjekt og skjer også i samarbeid med NHO. Hanno Roberts utførte også, i samarbeid med Örebro Universitet, et prosjekt om lokale informasjonssystem. Prosjektet resulterte i ulike papers, som ble presentert i et europeisk akademisk forum i desember 1998 med meget god mottakelse.

Spesielle begivenheter

Ole Gjems-Onstad har ledet et utvalg om innføring av høyere grads revisorstudium ved Handelshøyskolen BI. Det ble opprettet et diskusjonsforum for regnskapsrettslige problemstillinger i tilknytning til instituttet. Hanno Roberts har etablert et faglig utvekslings- og utviklingsprogram med University of Colorado. John Christian Langli mottok utmerkelsen

"Vernon K. Zimmerman Outstanding Paper Award" for paperet "Accounting Diversity and Firm Valuation", som han har skrevet i samarbeid med professor Raymond King ved University of Oregon. Paperet ble presentert på konferansen "The Second Biennial IAAER International Accounting Conference and Thirty Third International Accounting Conference".

<http://www.bi.no/institutter/regnskap>

Instituttleder:
Bror Petter Gulden,
studierektor

Instituttadministrasjon:
Anne Karine Fodnæss

Vitenskapelig stab:

Tore Braathen,
professor
Ole Gjems-Onstad,
professor
Henri Johan Roberts,
professor
Flemming T. Ruud,
professor (permisjon)
Pål Berthling-Hansen,
førsteamanuensis
John Christian Langli,
førsteamanuensis
Trapani Teresa,
førsteamanuensis
Arne Fagerstrøm,
amanuensis
Tom Sørensen,
amanuensis
Bjørn Eriksen,
studierektor
Sverre Faafeng,
studierektor
Tor S. Kildal,
studierektor
Svein A. Løken,
studierektor
Trygve Naug,
studierektor
Aage Sending,
studierektor
Jan Terje Tellefsen,
studierektor
Espen Skaldehaug,
førstelektor

Assosiert vitenskapelig stab:

Andrew Bailey,
professor II
Arvid Aage Skaar,
professor II
Bjørn Stordrange,
professor II

Institutt for samfunnsøkonomi

Instituttleder:
Ingunn Myrtveit,
førsteamanuensis

Instituttadministrasjon:
Siv Bjercke

Vitenskapelig stab:

Arne Jon Isachsen,
professor
Jørgen Randers,
professor (permisjon)
Dag Morten Dalen,
førsteamanuensis
Erik Grønn,
førsteamanuensis
Solveig E. Lothe,
førsteamanuensis
Julian Manning,
førsteamanuensis
Espen Moen,
førsteamanuensis
Ulf H. Olsson,
førsteamanuensis
Christian Riis,
førsteamanuensis
Tron Foss,
amanuensis
Terje Synnøveit,
amanuensis
Bjarne E. Ytterhus,
studierektor

**Assosiert
vitenskapelig stab:**

Tor Hersoug,
professor II
Øystein Olsen,
professor II
Hermod Skånland,
professor II
Richard Welford,
professor II
Jan-Olaf Willums,
professor II
Bent Vale,
førsteamanuensis II
Magne Aarset,
førsteamanuensis II
Jan Fredrik Qvigstad,
studierektor II

Fire doktorgradsstipendiater
er tilknyttet instituttet.

Institutt for samfunnsøkonomi arbeider med tema knyttet til monetær økonomi, næringsøkonomi og miljøledelse.

Instituttet driver undervisning i disse samfunnsøkonomiske disiplinene, samt i metode, på alle nivåer fra lavere grads studier til doktorgradsstudiene. Instituttet har økt satsningen på undervisning i miljøledelse, og har også utarbeidet en spesialiseringsretning ved siviløkonomstudiet innen feltet. Instituttet står også bak utviklingen av en spesialiseringsretning i finansielle markeder.

Senter for monetær økonomi, under ledelse av Arne Jon Isachsen, samarbeider med ulike finansinstitusjoner i næringslivet. Samarbeidet innebærer seminarvirksomhet, forskermøter og formidling av forskningsresultat til et bredere publikum. I samarbeid med Norges Bank arrangerte senteret et større seminar om etableringen av den økonomiske og monetære union i EU.

Glimt fra forskningen

Forskningen i *monetær økonomi* fokuserte på ulike penge- og valutapolitiske regimer i Norge. Konsekvenser av sty-

ring mot lav inflasjon for en så råvaredominert økonomi som den norske, ble undersøkt. Det ble også analysert i hvilken grad rentens terminstruktur kan brukes for å gi prognoser om økonomisk vekst så vel som for inflasjon.

Forskningen innen *næringsøkonomi* ble konsentrert om effektivitet i offentlig tjenesteproduksjon. Dette arbeidet inngår i et fem-års forskningsprosjekt finansiert av Norges forskningsråd, som undersøker hvilken betydning eierform (privat eller offentlig) og selskapsform (aksjeselskap, stiftelse eller forvaltningsenheter) kan ha for effektivitet. I 1998 har hovedvekten vært lagt på å studere hvordan konkurranseutsetting kan brukes som virkemiddel til å sikre god ressursbruk.

Innen *miljøledelse* ble det arbeidet med kartlegging og analyse av næringslivets miljøtilpasning både innen industri- og servicenæringene. Kartleggingen ble ledet av Bjarne E. Ytterhus. Analysene viste at "grønne" bedrifter har et høyere driftsresultat per ansatt enn bedrifter som ikke har gjennomført miljøtiltak i vesentlig grad.

Ingunn Myrtveit har undersøkt kostestimeringsmodeller for software prosjekt. Dette er et arbeid som springer ut fra et samarbeid med Andersen Consulting og Ernst & Young. I tillegg arbeider en gruppe ved instituttet med kvantitative metoder.

Spesielle begivenheter

Christian Riis ble tildelt Handelshøyskolen BIs forskningspris for 1998 for publisering av tre artikler i internasjonale tidsskrift av meget høy kvalitet, blant annet i *American Economic Review*, som er et av de mest leste og anerkjente tidsskriftene innen økonomifaget. Instituttet arrangerte sommeren 1998 et doktorgradskurs i miljøledelse for doktorgradsstudenter fra hele Europa.

<http://www.bi.no/institutter/samfunnsokonomi>

Institutt for kompetanseledelse

Institutt for kompetanseledelse har sin nøkkelkompetanse innen feltet organisasjon og ledelse, og derunder organisasjonpsykologi. Det blir i særlig grad vektlagt samspillet mellom innovasjon og læring, og hvordan dette kan utvikle nye samarbeidsformer i organisasjoner.

Instituttets undervisningsvirksomhet er i særlig grad konsentrert om interne og eksterne etter- og videreutdanningsprogram. I 1998 ble det utarbeidet bedriftsinterne program i samarbeid med Gjensidige, Borregaard, Kreditkassen, NetCom og SAS hvor det ble lagt vekt på å styrke disse bedriftenes verdiskapning ut fra en bedre forståelse av kostnadseffektivitet, markedsposisjonering, nettverk og kompetansebehov.

Instituttet har fagansvaret for Master of Management-programmene Strategisk kompetansestyring, Endringsledelse, Ledelse, Kognitiv Psykologi og Business Process Management. Instituttet vil i 1999 tilby følgende nye Management-program: Kunnskapsledelse, Produktutvikling og innovasjon, Petroleum Management og Ledelsespsykologi. Instituttet driver videre undervisning ved spesialiseringsretningen i organisasjonpsykologi ved siviløkonomstudiet, og ved

retningen Knowledge Management ved sivilmarkedsførerstudiet. Medarbeiderne ved instituttet er i tillegg ansvarlige for en rekke enkeltkurs innen organisasjon og ledelse.

Glimt fra forskningen

Instituttets faglige medarbeidere publiserte i 1998 flere artikler i anerkjente tidskrift, i tillegg til flere bøker, bokkapitler og aviskronikker. Fellesnevneren for alle disse bidragene er viktigheten av kompetanse og nye arbeidsformer for at fremtidens bedrift skal kunne vinne kampen om de beste medarbeiderne og de beste kundene. Flere av forskningsresultatene påpeker at teamet vil fremstå som et konkurransefortrinn i fremtidens organisering.

Øivind Revang publiserte en analyse av kunnskapsbasert strategi og av hva som kjennetegner den postmoderne organisasjon i internasjonalt samarbeid. Bjørn Hennestad publiserte en analyse av samspillet mellom forskning, virksomheter og konsulenter, i tillegg til to artikler som vurderer hvordan medarbeidere best kan bli belønnet og motivert. Også Øivind Martinsen har i sine arbeid lagt vekt på motivasjons spørsmålene for individer og team. Agneta Karlsson har analysert de endrede betingelser for mellomledere, mens Denice Welsh har fokusert

på forståelsen av nettverksorganisasjoner. Linda Lai har lagt vekt på å utvikle strategier for kompetansestyring i sine arbeid, mens Johan Olaisen i samarbeid med Jon-Arild Johannessen har utviklet modeller for kunnskapsledelse basert på en forståelse av nye lederroller og nye organisasjonsformer. Ken Friedman har fokusert på hvilke muligheter kombinasjonen av teknologi og innovasjon gir for design, arkitektur og samfunnsformer. Øystein Noreng og Svein Andersen har fokusert på konsekvenser av endringer i petroleumsøkonomien. Geir Kaufmann har fokusert på ledelsespsykologi og forståelse av kompetanseutvikling i samspill mellom ledelse og medarbeidere. Morten Berg har videreutviklet sine ledelsesmodeller med vekt på deltakelse og forankring i organisasjonen.

Spesielle begivenheter

Førsteamanuensis Bård Kuvaas disputerte høsten 1998 for graden dr.oecon, med en empirisk kvantitativ analyse av toppledelsesteam. Et eget forskningssenter for kunnskapsledelse og organisatorisk læring er tilknyttet instituttet, og senteret vektlegger arbeidet med å sette i gang doktorgradsstipendiater innenfor fagfeltet.

<http://www.bi.no/institutter/kompetanseledelse>

Instituttleder:

Johan Olaisen,
professor

Instituttadministrasjon:

Unni Merle

Vitenskapelig stab:

Svein S. Andersen,
professor
Geir Kaufmann,
professor
Øystein Noreng,
professor
Ken Friedman,
førsteamanuensis
Bjørn Hennestad,
førsteamanuensis
Agneta Karlsson,
førsteamanuensis
Haavard Koppang,
førsteamanuensis
Bård Kuvaas,
førsteamanuensis
Linda Lai,
førsteamanuensis
Øivind Martinsen,
førsteamanuensis
Geir Overskeid,
førsteamanuensis
Donatella de Paoli,
førsteamanuensis
Øivind Revang,
førsteamanuensis
Brynulf Tellefsen,
førsteamanuensis
Denice E. Welsh,
førsteamanuensis
Roberta Wiig,
førsteamanuensis
Morten Berg,
amanuensis
Sølvi Lyngnes,
amanuensis
Georg Kamfjord,
studierektor

Assosiert vitenskapelig stab:

Arne Kalleberg,
professor II
Odd Nordhaug,
professor II
Petter Nore,
professor II
Ole Gunnar Austvik,
førsteamanuensis II
Leif Frode Onarheim,
studierektor II
Geir Thompson,
studierektor II

Fire doktorgradsstipendiater er tilknyttet instituttet.

Institutt for teknologiledelse

Instituttleder:

Erling S. Andersen,
professor

Instituttadministrasjon:

Ruth H. Nesset

Vitenskapelig stab:

Svein Arne Jessen,
professor
Espen Andersen,
førsteamanuensis
Petter Gottschalk,
førsteamanuensis
Arne Krokan,
førsteamanuensis
Tor J. Larsen,
førsteamanuensis
Anne Welle-Strand,
førsteamanuensis
Ragnvald Sannes,
amanuensis
Bo Hjørt Christensen,
studierektor
Jan Evensmo,
studierektor

Assosiert

vitenskapelig stab:

Per Willy Hetland,
professor II
Bjørn Johs. Kolltveit,
professor II
Jon Lereim,
professor II
Thor O. Olsen,
professor II
Anne Foss Abrahamsen,
studierektor II
Michael Esnault,
studierektor II
Brian Jepsen,
studierektor II
Halvard S. Kilde,
studierektor II
Øyvind Sandvold,
studierektor II

To doktorgradsstipendiater
og en prosjektleder er
tilknyttet instituttet.

Det er et stort behov for kunnskap om informasjonsledelse og prosjektledelse i privat næringsliv og offentlig sektor. Institutt for teknologiledelse er med på å dekke noe av behovet for kompetanse innenfor disse områdene, både på undervisning- og forskningssiden.

Instituttet gjennomførte i 1998 bedriftsinterne program i prosjektledelse for så forskjellige virksomheter som Telenor og Kirkenes sykehus. Instituttet har også utviklet det faglige innholdet i et større etter- og videreutdanningsprogram i prosjektledelse for ansatte i Kværner, Norsk Hydro og Statoil. Dette arbeidet gjøres i samarbeid med NTNU og tre utenlandske universiteter.

Instituttet driver undervisning i informasjons- og prosjektledelse på alle studienivåer, både ved MBA-studiet, Master of Management-programmene, siviløkonomstudiet og ved Høyskolene. I 1998 ble det utviklet et nytt diplomøkonomstudium i IT som kombinerer teknologi, økonomi og ledelse. Programmet vil starte ved BI Oslo høsten 1999. Instituttet har også fagansvaret for de to Master of Management-

programmene i Prosjektledelse og i Informasjonsledelse, og har også ansvaret for undervisningen i disse fagene ved Master of Management-programmet ved Handelshøyskolen BIs senter ved Fudan Universitetet i Shanghai.

Glimt fra forskningen

Informasjonsledelse omhandler bruk av IT i virksomheter, og forskningen var i 1998 i stor grad konsentrert om emner knyttet til dette. Noen eksempler kan illustrere. Ragnvald Sannes studerte lederes ansvar og roller i forbindelse med bruk og valg av IT-system i bedrifter. Arbeidet viser at beslutningene som tas ofte er basert på råd fra IT-avdelingen. I oppfølgingen har imidlertid ledere en tendens til å fokusere mer på tidsplaner og ressursbruk enn på innholdet i systemene og deres forretningsmessige betydning. Brukere av teknologien blir sjelden involvert før en løsning er valgt og arbeidsrutinene skal innarbeides.

Petter Gottschalk og Bo Hjørt Christensen gjennomførte en undersøkelse blant 90 norske IT-sjefer, der disse ble bedt om å svare på hvilke utfordringer de anser som mest kritiske å håndtere.

Undersøkelsen viste at kobling mellom IS/IT-strategi og forretningsstrategi er den mest kritiske utfordringen lederne står overfor. Erling S. Andersen har arbeidet med sammenhengen mellom IT-baserte informasjonssystem i virksomheter, den såkalte informasjonssystemarkitekturen. Videre har Arne Krokan arbeidet med forskning på elektronisk handel.

Spesielle begivenheter

Arne Krokan forsvarte doktoravhandlingen *Informasjonsledelse* for graden dr. polit. ved Universitetet i Oslo. I avhandlingen har Krokan utviklet en helhetlig modell som kan bidra til forståelse av hva informasjonsledelse er. Petter Gottschalk forsvarte sin doktoravhandling *Content Characteristics of Formal Information Technology Strategy as Implementation Predictors* for graden DBA ved Henley Management College i Storbritannia. I avhandlingen blir det analysert hvilke faktorer ved en formell IT-strategi som i størst grad gir bud om at strategien vil bli implementert.

<http://www.bi.no/institutter/teknologiledelse>

Institutt for offentlige styringsformer

- Hvilke konsekvenser har økt konkurranse og markedsorientering i offentlig sektor, nasjonalt og internasjonalt? Det er fokus for forskning såvel som undervisning ved Institutt for offentlige styringsformer.

Instituttet har bygget opp en rekke undervisningsprogram rettet mot lokal- og sentralforvaltning og spesielle sektorer med sikte på å dekke kompetansebehovet som oppstår ved økt markeds- og konkurranseorientering. Undervisningsprogrammene er utviklet for å sette lokalforvaltningen i stand til bedre å håndtere økende utfordringer når det gjelder konkurranse og kvalitet, samt å gjøre sentralforvaltningen bedre rustet til å styre gjennom nye regulerings-, styrings- og organisasjonsformer. Innen spesielle sektorer, som helse og telekommunikasjon, tilbys integrerte sektorprogram. Instituttet gjennomfører også bedriftsinterne program for lokale og sentrale myndigheter, og driver undervisning både ved siviløkonomstudiet og Master-studiene. I samarbeid med universitet i Asia gjennomføres ulike internasjonale Master of Management-program.

Instituttet har det faglige og administrative ansvaret for *Partnerforum*, som er Handels-

høyskolen BIs partnerskap med offentlige virksomheter. Elleve offentlige institusjoner var med i samarbeidet i 1998.

Glimt fra forskningen

Johan From leder flere forskningsprosjekt som ble igangsatt i 1998 med sikte på å analysere omfang av, former for og konsekvenser av konkurranseutsetting på kommunalt nivå.

Flere av prosjektene ved instituttet tar utgangspunkt i den offentlige helsetjenesten og valg av ulike virkemidler med sikte på effektivisering av sektoren. Rune Sørensen ledet i 1998 et prosjekt som har tatt for seg ulike konkurranse-, incitament- og kontraktsformer innen lege- og tannlegetjenesten. Prosjektet viser at markedsorganiseringen som har skjedd innen norsk allmennlege- og tannhelsetjeneste, har hatt gunstige effekter både når det gjelder effektivitet og likhet. Forskningen så langt tyder ikke på at allmennleger og tannleger utnytter sin markedsrett til å øke etterspørselen etter egne tjenester eller til å sette monopolpriser.

Konsekvenser av internasjonalisering og deregulering for offentlig styring og deregulerte virksomheter er et annet sentralt forskningsfelt. Kjell A. Eliassen har undersøkt hvordan privatisering av nasjonale teleselskap har ført til nye eierstrukturer, der

nasjonale monopol er blitt omdannet til profitable, markedsorienterte bedrifter. Prosjektet viser at utvikling av ny teknologi setter nye rammer for mulige reguleringsmetoder, men resulterer ikke i en avpolitisering av sektoren. Tvert imot har prosjektet identifisert nye reguleringsregimer. Videre viser prosjektet at regulering på overnasjonalt nivå blir stadig viktigere.

Under ledelse av Rolf Høyér ble det i 1998 arbeidet med et bredt spekter av emner innen medieøkonomi. Årets mest omfattende undersøkelse omhandlet konkurranse situasjonen mellom aviser og ukeblader. Arbeidet ble også gitt ut i bokform.

Spesielle begivenheter

Hamrin Stiftelsen donerte i 1998 et gaveprofessorat i medieøkonomi til Handels høyskolen BI. Rolf Høyér er ansatt i denne stillingen. Det ble i løpet av året foretatt flere utredninger innen medieøkonomi. Rune Sørensen har ledet et offentlig utvalg, som utredet ulike tilknytningsformer for offentlige sykehus. Utvalget leverte sin utredning "Hvor nært skal det være? Tilknytningsformer for offentlige sykehus" i mars 1999.

http://www.bi.no/institutter/offentlige_styringsformer

Instituttleder:
Johan From,
førsteamanuensis

Instituttadministrasjon:
Grethe Haug,
Ellen A. Jacobsen

Vitenskapelig stab:
Kjell A. Eliassen,
professor
Jan Grund,
professor (prorektor)
Rolf Høyér,
professor
Rune Sørensen,
professor
Geir Lahnstein,
høyskolelektor

Assosiert vitenskapelig stab:
Knut Grøholt,
professor II
Thorolf Helgesen,
professor II
Jan-Erik Lane,
professor II
Kåre Hagen,
førsteamanuensis II
Simon Hix,
førsteamanuensis II
Øyvind Sæther,
studierektor II

Ni doktorgradsstipendiater og tretten vitenskapelige assistenter er tilknyttet instituttet.

Institutt for innovasjon og økonomisk organisering

Instituttleder:

Rolv Petter Amdam,
professor

Instituttadministrasjon:

Birgitte Løland,
Gro Simonsen

Vitenskapelig stab:

Even Lange, *professor*
Atle Midttun, *professor*
Harry Nystrøm, *professor*
Olav R. Spilling, *professor*
Leif C. Andersson,
førsteamanuensis
Tore Bakken,
førsteamanuensis
Birgit Helene Jevnaker,
førsteamanuensis
Sverre Knutsen,
førsteamanuensis
Knut Sogner,
førsteamanuensis
Lars Thue,
førsteamanuensis
Per I. Olsen,
amanuensis (vikar)
Haldor Byrkjeflot, *forsker*
Sverre A. Christensen,
forsker
Gunhild Ecklund, *forsker*
Harald Espeli, *forsker*
Arvid Flagestad, *forsker*
Svein Olav Hansen, *forsker*
Terje Kili, *forsker*
Harald Rinde, *forsker*
Jon Skeie, *forsker*
Niels Jørgen Andersen,
studierektor
Eldbjørg Gui Standal,
studierektor
Jan Helge Husebye,
studierektor
Herman Kopp,
studierektor
Haakon Herman Gran,
høyskolelektor

Assosiert

vitenskapelig stab:

Arild Hervik, *professor II*
Howard Aldrich,
professor II
Knut Olav Halvorsen,
førsteamanuensis II
Jan Mehlum,
førsteamanuensis II
Eirik Svindland,
studierektor II

Seks doktorgrads-
stipendiater, fire
vitenskapelige assistenter
og en prosjektarbeider er
tilknyttet instituttet.

Institutt for innovasjon og økonomisk organisering driver forskning og undervisning knyttet til sentrale tema innen innovasjon, næringsutvikling, bedriftshistorie og bransjestudier med vekt på elektrisitetsstudier.

Aktiviteten er knyttet til tre sentra innen feltene *økonomisk historie, næringsutvikling og elektrisitetsstudier*. I tillegg ble i 1998 Senter for samvirkeforskning etablert i tilknytning til instituttet. Senteret er delvis finansiert av TINE Norske Meierier og Norsk Kjøtt, og skal arbeide med tema knyttet til utvikling av samvirke som organisasjons- og eierform.

Instituttet er bredt faglig sammensatt og driver undervisning på alle nivå i BI-systemet. Det er blitt utviklet en egen spesialretning innen næringsutvikling ved siviløkonomstudiet. Store deler av instituttets virksomhet blir finansiert gjennom oppdragsforskning, og sentrale samarbeidspartnere i næringslivet er Norsk Hydro, Selvaaggruppen, Kreditkassen og Telenor. Det blir også samarbeidet med en rekke bedrifter i elektrisitetsbransjen gjennom seminar og forskning.

Glimt fra forskningen

Innen næringsutvikling har

den viktigste forskningen vært knyttet til entreprenørskap og nyskaping i kyst- og bygdeområder, og dette resulterte blant annet i boken *Entreprenørskap på norsk*. Et annet prosjekt har dokumentert omfanget av små- og mellomstore bedrifter, og resulterte i boken *SMB 98*. Begge bøkene er redigert av Olav R. Spilling. Design som konkurransefaktor og idrett som næring ble i 1998 tatt opp som nye forskningsområder. Innen elektrisitetsstudier er det blitt arbeidet med organisering av elektrisitetssystem i Norge og Norden, og prosjekteresultatene er formidlet gjennom rapporter, seminar og vitenskapelige artikler.

Også andre forskningsresultat kom ut i bokform i 1998. Sverre Knutsen, Helge Nordvik og Even Lange bidro gjennom boken *Mellom næringsliv og politikk – Kreditkassen i vekst og krise 1918-1998* til ny kunnskap om banknærings nære historie, ikke minst fordi forfatterne fikk anledning til å følge en norsk storbank fra innsiden gjennom krisen på begynnelsen av 1990-årene. I boken *Bolig for folk flest – Selvaagbygg 1920-1998*, viste Jon Skeie hvordan entreprenøren Olav Selvaag ikke bare bidro til å endre strukturen i

norsk boligbyggingsindustri, men også til å sette agendaen for utviklingen av norsk boligpolitikk. Sammen med Terje Kili redigerte Jon Skeie dessuten studier av norsk boligpolitikk i boken *Pioner i 50 år – USBL fra selvbygging til økologi 1948-1998*.

Spesielle begivenheter

Det ble i 1998 i regi av instituttet arrangert en internasjonal workshop om utdanning og ledelse i Lausanne, mens Senter for elektrisitetsstudier arrangerte en internasjonal Torstein Veblen konferanse om institusjonell økonomi. Knut Sogner ble av European Business History Association tildelt prisen for å ha skrevet beste doktoravhandling i Europa innen feltet business history de siste to årene. Rolv Petter Amdam disputerte for dr. philos.-graden med en avhandling om utviklingen av høyere økonomisk-administrativ utdanning i Norge. Even Lange og Henrik Glimstedt var redaktører for Handelshøyskolen BIs Årbok for 1998, som hadde tittelen *Globalisering – drivkrefter og konsekvenser*. Even Lange leder også arrangementskomiteen for verdenskongressen i historie i Oslo i august år 2000.

<http://www.bi.no/institutter/innovasjon>

Institutt for strategi

Institutt for strategi driver undervisning og forskning knyttet til sentrale tema innen foretaksstrategi og strategisk ledelse. Forskingen er orientert mot de strategiske utfordringer som fremtidsrettede kompetansebaserte virksomheter står ovenfor.

Strategifaget er populært både ved grunnstudiene og i etter- og videreutdanningsmarkedet. Instituttet driver undervisning på alle studienivå. Instituttet har fagansvaret for spesialiseringsretningen i Strategy ved studiet i Master of Science og fagansvaret for Master of Management-programmet i Strategisk ledelse. Instituttet gjennomfører dessuten en rekke skreddersydde program for ledere i norske og nordiske konsern.

NORAD, Telenor og Norsk Hydro er blant instituttets samarbeidspartnere, blant annet når det gjelder forskningsfinansiering.

Glimt fra forskningen

Forskningen ved instituttet spenner over et bredt spekter av tema innen strategi, nasjonalt så vel som internasjonalt. I 1998 var forskningen konsentrert om profesjonelle tjenester, oljesektoren,

teletjenester, bioteknologi og finansielle tjenester. Et eget senter for etikk og ledelse er tilknyttet instituttet.

Tre publikasjoner av ansatte ved instituttet ble i 1998 publisert i *Strategic Management Journal*, som er det internasjonalt fremste tidsskriftet innen strategifaget. Carl Brønn publiserte i januarutgaven et arbeid knyttet til nye modeller for å håndtere strategisk usikkerhet. Øystein Fjeldstad og Charles Stabell publiserte i mainnummeret en artikkel som beskriver tre grunnleggende typer bedrifter: vareproduserende, problemløsende og formidlende. Denne artikkelen bygger på arbeidet med problemstillinger knyttet til verdiskaping, strategi og konkurranse i ikke-vareproduserende virksomhet. Bente Løwendahl publiserte i tidsskriftets augustutgave, i samarbeid med Øivind Revang ved Institutt for kompetanseledelse, en artikkel som utfordrer relevansen av etablert strategiteori i et post-industrielt samfunn. Her diskuterer forfatterne blant annet hvordan kunnskap og teknologi påvirker bedriftens eksterne og interne relasjoner. Også Gabriel Benito, Sverre Tomassen, Torger Reve, Heidi Høivik og Mark Kriger publiserte artikler i

internasjonalt anerkjente publikasjoner i 1998.

Spesielle begivenheter

Konferansen "4th International Conference on Competence Based Management" ble arrangert i Oslo i juni 1998 med hundre forskere fra hele verden som deltakere. Bente Løwendahl sto som arrangør av konferansen i samarbeid med to internasjonale kollegaer. Fred Wenstøp leder, sammen med en kinesisk kollega, et prosjekt finansiert av NORAD, som bl.a. undersøker hvilke markedsøkonomiske virkemidler som kan tas i bruk for å forbedre luftkvaliteten i Beijing. To kinesiske doktorgradsstudenter, som er opptatt i ved doktorgradsprogrammet ved Handelshøyskolen BI, er tilknyttet prosjektet ved siden av flere kinesiske samarbeidspartnere. Institutt for strategi ble tildelt Handelshøyskolen BIs forskningspris for 1998 for å ha utmerket seg ved å ha publisert forskning av fremragende kvalitet i 1998, og for å ha bidratt til å styrke sitt fagmiljø ved Handelshøyskolen BI.

<http://www.bi.no/institutter/strategi>

Instituttleder:

Øystein D. Fjeldstad,
førsteamanuensis

Instituttadministrasjon:

Rita Arnesen,
Eli Steller

Vitenskapelig stab:

Mark P. Kriger,
professor
Peter Lorange,
professor (permisjon)
Torger Reve,
professor (rektor)
Charles B. Stabell,
professor
Fred Wenstøp,
professor
Manuel Becerra,
førsteamanuensis
Gabriel Robertstad Garcia Benito,
førsteamanuensis
Carl Brønn,
førsteamanuensis
Heidtraut von Weltzien Høivik,
førsteamanuensis
Knut Haanæs,
førsteamanuensis
Erik W. Jakobsen,
førsteamanuensis
Bente R. Løwendahl,
førsteamanuensis
Tor Jarl Trondsen,
førsteamanuensis
Randi Lunnan,
amanuensis

Assosiert vitenskapelig stab:

Bjarne Kiil,
professor II
Reiar Ness,
professor II
Ragnhild Sohlberg,
professor II
Tronn Å. Skjerstad,
førsteamanuensis II
Bjørn Erik Dahlberg,
studierektor II
Carl Chr. Gilhuus-Moe,
studierektor II
Arne J. Carlsen,
forsker II

Syv doktorgradsstipendiater er tilknyttet instituttet.

Institutt for interkulturell kommunikasjon og språk

Instituttleder:
 Maria Isaksson-Wikberg,
 førsteamanuensis

Instituttadministrasjon:
 Ellen Kåvin

Vitenskapelig stab:

Paul Moxnes,
 professor
 Torbjørn Sirevåg,
 professor
 Brian Groth,
 førsteamanuensis
 Terje Selmer,
 førsteamanuensis
 Åsebrit Sundquist,
 førsteamanuensis
 Georges Gaspard,
 amanuensis
 Egil Schanke,
 amanuensis
 Ingvil Syring,
 amanuensis
 Peter W. Cleaverley,
 studierektor
 Charles Cooper,
 høyskolelektor
 Svein Nilsen,
 høyskolelektor

Assosiert vitenskapelig stab:

Laura Traavik,
 førsteamanuensis II
 Trond Kjærstad,
 studierektor II
 Steinar Bjartveit,
 høyskolelektor II
 Bente M. Messel,
 høyskolelektor II

En doktorgradsstipendiat er tilknyttet instituttet.

Språk, kommunikasjon og interaksjon mellom og innen kulturer er fokus for virksomheten ved Institutt for interkulturell kommunikasjon og språk.

Instituttet har ansvaret for språkundervisningen ved Handelshøyskolen BI. Instituttet driver undervisning i interkulturell kommunikasjon i engelsk, tysk og fransk ved siviløkonomstudiet, har ansvaret for et kurs i interkulturell kommunikasjon ved Master of Science-studiet, samt et kurs i International Negotiations, både ved Master of Science-studiet og MBA-studiet. Instituttet har dessuten fagansvaret for språkundervisningen ved Høyskolene, ved siden av fagansvaret for Master of Management-programmene i Samspill og ledelse og i Consulting.

Glimt fra forskningen

Interkulturell kommunikasjon er et relativt nytt forskningsområde ved Handelshøyskolen BI. Instituttet har som mål å bygge opp dette

forskningsfeltet knyttet til kommunikasjon og interaksjon mellom og innen kulturer innenfor tre felt: kommunikasjon på tvers av kulturer; individuell og kollektiv atferd i organisasjonskulturer og nasjonale kulturer; samt kulturelle tema slik de kommer til uttrykk gjennom historiske, politiske og litterære tekster.

Torbjørn Sirevåg arbeidet i 1998 med amerikansk politisk historie. Åsebrit Sundquist arbeider med amerikansk litteratur, særlig om hvite amerikanske oppfatninger av indianere og folkegrupper av spansk og latinamerikansk opprinnelse og omvendt. Paul Moxnes arbeider innen feltet organisasjonspsykologi, og forsket i 1998 på dyproller, samt angst på individ- og gruppenivå og i organisasjoner. Brian Groth analyserte forskjellig bruk og ulike oppfatninger av begrepet forhandlinger. Maria Isaksson-Wikberg er i avslutningsfasen med sitt doktorgradsarbeid, der hun blant annet analyserer forskjellen mellom amerikanske og

svenske argumentasjonsstrategier. I tillegg har instituttet kompetanse i språkene engelsk, tysk, fransk og spansk.

Spesielle begivenheter

Professor Susumu Yanaguchi ved Universitetet i Tokyo i Japan, gjesteforeleste ved instituttet i mai 1998. En annen internasjonalt velrenommet gjesteforeleser var professor Jan-Åke Törnroos fra the Swedish School of Economics and Business Administration i Helsinki. To av instituttets medarbeidere, Peter Cleaverley og Charles Cooper, arbeidet i 1998 med en CD-rom på engelsk om interkulturell kommunikasjon. Instituttet har for øvrig begynt planleggingen av den årlige konferansen "The Nordic Network for Intercultural Communication", som instituttet vil stå som arrangør for i Oslo i november 1999. Tittelen på konferansen er "Conflicting Values: An Intercultural Challenge".

http://www.bi.no/institutter/interkulturell_kommunikasjon

Institutt for markeds- kommunikasjon

Markedsføring og markedskommunikasjon er fokus for virksomheten ved Institutt for markedskommunikasjon.

Instituttet har en særlig tett tilknytning til Norges Markedshøyskole (NMH), og driver undervisning på alle nivå ved NMH innen markedsføring og internasjonalisering, markedskommunikasjon og informasjon og ledelse. Instituttet har fagansvaret for spesialiseringstrningen i informasjon og samfunnskontakt ved diplommarkedsførerstudiet og står også for undervisningen i markedsføring og markedskommunikasjon ved Høyskolene. I tillegg har instituttet fagansvaret for Master of Management-programmene i Informasjon og samfunnskontakt og i Markedskommunikasjon. Master of Management-programmet i Informasjon og samfunnskontakt gjennomføres i samarbeid med Informasjonsforeningen.

Glimt fra forskningen

Instituttet er i en oppbyggingsfase når det gjelder forskning innen markedskommunikasjon og markedsføring. Sentralt i denne oppbyggingen står arbeidet med å bygge opp FOLAB, som ble påbegynt i 1998. Målsetningen er å bygge opp et forskningsmiljø innen markedsføring, markedskommunikasjon, produktutvikling og merkevarebygging. FOLAB vil drive forskningsorienterte undersøkelser om kommunikasjon og produktkonsept i tett samarbeid med næringslivet med mål om å styrke forskningskompetanse, studentenes kunnskap og bedriftenes intellektuelle kapital. FOLAB skal tre i kraft høsten 1999.

Det ble i 1998 etablert et samarbeid med MATFORSK, Norges landbrukshøgskole og Fiskeriforskning i Tromsø om forskning innen markedsorientert produktutvikling og markedsføring av matvareprodukter. Magne Haug gjorde flere undersøkelser om Statens tobakksskaderåds antiøyke-kampanjer.

Spesielle begivenheter

Gorm Kunøe ga i samarbeid med Øystein Svarød ut den første norske læreboken i direkte markedsføring. Rune Bjerke tok initiativ til etableringen av kursopplegget "NMHs Excellence Awards". Gjennom dette får studenter mulighet til å skrive integrerte markedskommunikasjonsplaner for bestemte produkt og bedrifter. Kursene er med på å bygge fruktbare samarbeidsrelasjoner mellom faglige ansatte, bedrifter og studenter.

<http://www.bi.no/institutter/markedskommunikasjon>

Instituttleder:

Elisabeth Falck,
høyskolelektor (permisjon)
Fungerende instituttleder:
Rune Bjerke,
førsteamanuensis

Instituttadministrasjon:

Lillian Engebråten

Vitenskapelig stab:

Johannes Brinkmann,
førsteamanuensis
Kjell Bygnes,
førsteamanuensis
Tom Rosendahl,
førsteamanuensis
Trond Blindheim,
amanuensis
David Brookes,
amanuensis
Magne Haug,
amanuensis
Gorm Kunøe,
amanuensis
Berit von der Lippe,
amanuensis
Stein E. Selfors,
studierektor
Gro Goksør,
høyskolelektor
Cathrine F. Jacobsen,
høyskolelektor
Per Nicolaisen,
høyskolelektor
Beverly A. Stephansen,
høyskolelektor

Assosiert

vitenskapelig stab:

Otto Ottesen,
professor II
Carl Borge-Andersen,
høyskolelektor II

Tre doktorgradsstipendiater er tilknyttet instituttet.

Institutt for markedsorientert ledelse

Institutt for markedsorientert ledelse arbeider innen feltene markedsorientering og markedsføringsledelse. I særlig grad fokuseres problemstillinger knyttet til kundetilfredshet og lojalitet, relasjoner, elektronisk handel og markedskommunikasjon.

Instituttet driver undervisning i markedsføring, kjøpsatferd, samt metode innen markedsforskning ved siviløkonomstudiet og Master of Science-studiet. Det samme ved sivilmarkedsførerstudiet, der instituttet også har fagansvar for spesialiseringsretningen innen elektronisk handel. Instituttet har dessuten fagansvaret for markedsføringsfaget ved Høyskolene. Også etter- og videreutdanning utgjør en sentral del av instituttets virksomhet, med fagansvar for Master of Management-programmene i Service Management, Markedsorientert ledelse og International Marketing Strategy. Instituttet gjennomfører også bedriftsinterne program, i tillegg til NMH Ajour kurs, som er etter- og videreutdanningstilbudet ved Norges Markedshøyskole.

Glimt fra forskningen

Forskningsprogrammet *Aurora* startet opp i 1998, og

utgjorde en sentral del av instituttets virksomhet dette året. Programmet har som mål å se nærmere på handel og markedsføring på Internett. Fem hovedtema analyseres: kjøperatferd og relasjonsbygging på Internett; endring av forretningsprosesser; dialogmarkedsføring; lojalitet og incentiver; samt multikanal-problematikk. Programmet er finansiert av ti ledende norske bedrifter og er organisert som et partnerskap mellom forskere, bedrifter og studenter.

Forskningsprogrammet *Norsk kundebarmeter* ble etablert i 1995 og er et samarbeid mellom Handelshøyskolen BI, Norges forskningsråd, NHO, Forbrukerrådet og et tyvetalls ledende norske bedrifter. Norsk kundebarmeter undersøker kundetilfredshet, kundeloyalitet og "corporate image" på et nivå som muliggjør sammenligning mellom bedrifter innenfor og på tvers av bransjer. Dette gjøres både på forbruker- og bedriftsmarkedet. I 1998 ble det særlig lagt vekt på betydningen av "corporate image", betydningen av relasjonsprogram for lojalitet og sammenhengen mellom markedsorientering og kundetilfredshet. Instituttet har også startet opp arbeid knyttet til kunnskapsoverføring

og forskningsformidling via interaktive multimedia. Her blir det fokusert på hvordan forskningsbasert kunnskap kan formidles på en måte som gjør at den blir integrert i bedriftenes kunnskapsstrukturer og derved kan føre til bedre beslutninger.

Spesielle begivenheter

Flere forskere ved instituttet fikk i 1998 godkjent og publisert sine forskningsresultat i internasjonalt anerkjente vitenskapelige tidsskrift med refereeordning. Tor Wallin Andreassen mottok utmerkelsen "Citation of Excellence for Highest Quality Rating" for sin artikkel i *European Journal of Marketing*. Fred Selnes deltar som Handelshøyskolen BIs representant i Marketing Science Institute, som er det fremste internasjonale rådet for markedsforskning. Norsk kundebarmeter arrangerer årlig konferansen "Norsk Kundebarmeter", der vinneren av Kundetilfredhetsprisen blir kåret. Vinneren er den bedriften som har mest fornøyde kunder, henholdsvis innen forbruker- og bedriftsmarkedet. I 1998 ble Toyota Norge og Norpapp Industrier kåret som vinnere.

http://www.bi.no/institutter/markedsorientert_ledelse

Instituttleder:
Inge Jan Henjesand,
førsteamanuensis

Instituttadministrasjon:
Ingvild Kobberstad

Vitenskapelig stab:
Tormod K. Lunde,
professor
Fred Selnes,
professor
Tor W. Andreassen,
førsteamanuensis
Erik Olson,
førsteamanuensis
Sangeeta Singh,
førsteamanuensis
Hans Mathias Thjømøe,
førsteamanuensis
Peggy Simic Brønn,
amanuensis
Runar Framnes,
studierektor
Arne Stokke Johnsen,
studierektor

Assosiert vitenskapelig stab:
Håkan Håkansson,
professor II
Sigurd Villads Troye,
professor II
Arve Pettersen,
førsteamanuensis II

Fire doktorgradsstipendiater er tilknyttet instituttet. Fire prosjektledere er tilknyttet Norsk Institutt for Markedsforskning (NiM).

Institutt for logistikk og markedsføring

Institutt for logistikk og markedsføring arbeider innen to hovedområder: Logistikk knyttet til ledelse, organisasjon og styring av varestrømmer, og markedsføring rettet mot og mellom bedrifter.

Instituttet har ansvaret for undervisning i logistikk og shipping ved studieprogrammene ved Handelshøyskolen BI, og har i tillegg enkelte kurs i markedsføring, særlig innen områdene distribusjon og bedrift-til-bedrift-markedsføring. Det ble i 1998 utviklet et nytt diplomøkonomstudium i logistikk med studiestart høsten 1999. Instituttet har også hatt ansvaret for kurset "Inter-organisational relations" ved doktorgradsprogrammet. Instituttet har fagansvaret for Master of Management-programmene i Logistikk, Innkjøp og forsyningsledelse, Persontransport og International Shipping Management. I tillegg har instituttet utviklet og gjennomført interne opplæringsprogrammet for NSB, Posten og Statoil.

Glimt fra forskningen

Kjerneområdene for forskningen er nedfelt i instituttets navn, logistikk og markedsføring. Som tendensen innen internasjonal forskning i

logistikk, er instituttets oppmerksomhet konsentrert om hvordan det kan skapes verdikjeder i næringslivet og best legges til rette for logistikkprosesser og mer varige konkurransefortrinn. Forskningen i logistikk var i 1998 særlig knyttet til to store prosjekt, som begge fortsetter i 1999. Det ene tar for seg strategiutvikling i bedrifter som tilbyr logistikk-tjenester, og utføres i samarbeid med Norges Speditørforbund. Prosjektet ledes av Helge Virum. Det andre prosjektet studerer utvikling av kompetanse i logistikk i bedriftsnettverk, og gjennomføres i samarbeid med åtte små og mellomstore bedrifter i Telemark og Vestfold. Også dette prosjektet ledes av Helge Virum. Det ble i tillegg gjort en studie av logistikk-løsninger tilknyttet elektronisk handel.

Innen markedsføring er kompetansen først og fremst knyttet til hvordan det kan skapes gode relasjoner og lojalitetsskapende aktiviteter mellom bedrifter, spesielt for norske bedrifter som opptrer på det internasjonale markedet. Harald Biong har ledet et prosjekt som har undersøkt hvilke faktorer som påvirker bedriftskunder til å skifte hovedbankforbindelse eller reforhandle

kontrakten med sin eksisterende bank. Studien ble finansiert av Fondet for bankrelatert utdanning.

Spesielle begivenheter

Carl Arthur Solbergs artikkel "A Framework for Strategy Development in Globalizing Markets" fikk prisen for beste artikkel i det velrenommerede tidsskriftet *Journal of International Marketing*. En rekke av medarbeiderne deltok med bidrag på flere større internasjonale konferanser i 1998, og åtte artikler ble publisert i norske og utenlandske tidsskrift med refereedordning. Instituttet hadde i 1998 besøk av professor James Stock fra Ohio State University, som er en av verdens ledende teoretikere i logistikk. Professor Peter J. Buckley fra University of Bradford holdt seminar om internasjonal markedsføring ved instituttet. Det er vedtatt å opprette et Senter for maritime studier til knyttet instituttet. Senteret skal arbeide med undervisning og forskning innen maritime problemstillinger.

http://www.bi.no/institutter/logistikk_markedsforing

Instituttleder:

Marianne Jahre,
førsteamanuensis (permisjon)
Fungerende instituttleder:
Dag Bjørnland,
professor

Instituttadministrasjon:

Reidunn Fougli
Helle R. Simensen,

Vitenskapelig stab:

Geir Gripsrud,
professor
Göran Persson,
professor
Lawrence Welch,
professor
Harald Biong,
førsteamanuensis
Jari Jäga,
førsteamanuensis
Erik B. Nes,
førsteamanuensis
Arne Nygaard,
førsteamanuensis
Carl Arthur Solberg,
førsteamanuensis
Helge Virum,
førsteamanuensis
Lasse Aarønes,
amanuensis
Eirill Bø,
studierektor
Petter C. Omtvedt,
studierektor

Assosiert vitenskapelig stab:

Jan B. Heide,
professor II
Tom E. Granquist,
studierektor II
Bengt Ramberg,
høyskolelektor II

To doktorgradsstipendiater og en studentassistent er tilknyttet instituttet.

STYRETS

BERETNING 1998

Handelshøyskolen BI har vært gjennom en rivende utvikling siden Finn Øien grunnla kveldsskolen Bedriftsøkonomisk Institutt som et kurs- og konsulentfirma i 1943. Fra den beskjedne starten har organisasjonen utviklet seg til Handelshøyskolen BI, en av Norges største utdanningsinstitusjoner og en av de største handelshøyskolene i Europa.

Handelshøyskolen BI er i dag landets fremste leverandør av høyere utdanning til næringslivet. De gode resultatene i utdanningsmarkedet oppnås gjennom en høyt kvalifisert faglig stab, en markedsorientert organisasjon, et landsomfattende nett av offensive høyskoler og et eget senter for lederutdanning. Resultatene anskueliggjøres i en økende etterspørsel på utdanningssiden, en stadig sterkere faglig egenkapital, samt en sunn totaløkonomi som sikrer fremtidige utviklingsmuligheter.

Handelshøyskolen BI skal være blant de ledende kunnskapsleverandørene i Europa innen sine fagområder. Dette oppnås gjennom å knytte til seg den fremste faglige og pedagogiske kompetansen som finnes innen aktuelle fagområder. En avgjørende forutsetning for dette er at Handelshøyskolen BI i Statsråd 26. februar 1998 ble funnet faglig kvalifisert til å tildele doktorgraden (dr.oecon.).

Omorganisering

For å stå best mulig rustet til å konkurrere både i den internasjonale forskningsfronten og i det hjemlige forskningsmarkedet, har Handelshøyskolen BI i 1998 gjennomført en omfattende omorganisering av vitenskapelig stab. Målet er å synliggjøre forskningen bedre internt og eksternt, samt å øke den pedagogiske kvaliteten. Den faglige virksomheten ble fra 1. august organisert i tolv institutt. Hvert institutt er en selvstendig resultatenhet, med ansvar for forskning og for å tilby undervisningstjenester til Handelshøyskolen BIs mange undervisningstilbud. I den nye modellen er de fellesadministrative tjenestene desentralisert så langt som mulig for å gi økt handlefrihet internt.

Forskning

Handelshøyskolen BIs forskningspris blir tildelt forskere ved institusjonen som har utmerket seg ved å publisere forskning av fremragende kvalitet og bidratt til å styrke forskningsmiljøet ved Handelshøyskolen BI. I 1998 ble de to forskerne Richard Priestley og Christian Riis tildelt prisen, samt forskergruppen ved Institutt for strategi for deres internasjonalt orienterte forskning innen bedriftsstrategi. Strategigruppen har i 1998 fått publisert tre artikler i det aller fremste tidsskriftet innen sitt område, *Strategic Management Journal*. Dette er et resultat som har brakt strategimiljøet ved Handelshøyskolen BI frem i aller

fremste rekke internasjonalt.

Flere av medarbeiderne har i 1998 fått utmerkelser for sine vitenskapelige arbeid. I alt 42 vitenskapelige medarbeidere ved Handelshøyskolen BI fikk publisert 55 artikler i nasjonale og internasjonale vitenskapelige tidsskrifter med refereeordning i 1998.

Handelshøyskolen BI har hatt organisert forskerutdanning siden 1993, men kandidatene har disputert enten ved Universitetet i Oslo eller Handelshøyskolen i København. I 1998 har det vært 29 doktorgradsstudenter ved Handelshøyskolen BI, hvorav fire er tatt opp i det nye dr.oecon.-studiet. Det var totalt syv flere doktorgradsstipendiater i 1998 enn i 1997.

Rolv Petter Amdam forsvarte sin avhandling for dr. philos.-graden i 1998, Erik Jakobsen og Bård Kuvaas for dr.oecon.-graden, Arne Krokan for dr. polit.-graden, Solveig Lothe for dr. scient.-graden, og Petter Gottschalk forsvarte sin avhandling for DBA-graden.

En viktig del av den faglige verdiskapningen skjer i interaksjon med andre forskningsmiljø. I 1998 har vitenskapelige medarbeidere ved Handelshøyskolen BI vært meget aktive med presentasjon av sin forskning på nasjonale og internasjonale forskerkonferanser.

Aktiv formidling av forskningsresultater om sentrale

samfunnsmessige temaer bidrar til å synliggjøre Handelshøyskolen BI i norsk næringsliv, offentlig forvaltning, politikk og allmennhet. At vitenskapelig ansatte er synlige i media er med på å forsterke Handelshøyskolen BIs profil som en vitenskapelig og samfunnsrelevant handelshøyskole. Mange av Handelshøyskolen BIs vitenskapelig ansatte engasjerer seg også i samfunnsdebatten gjennom deltakelse i offentlige råd og utvalg.

Handelshøyskolen BI hadde i 1998 to arrangement i tilknytning til Forskningsdagene, et ved Norges Markedshøyskole og et ved Handelshøyskolen BI i Sandvika. Begge arrangementene var svært vellykkede, med god forskningsformidling og mange besøkende.

Temaet for årets Johan Throne Holst-konferanse ved Handelshøyskolen BI var hvilke konsekvenser dagens kunnskapssamfunn har for konkurranseevnen til offentlige og private organisasjoner. En rekke toppledere fra næringsliv og offentlig forvaltning var tilstede. Hovedinnleggene ble holdt av statsråd Lars Sponheim, professor Gudmund Hernes, konserndirektør Diderik Schnitler, professor Andrew Pettigrew og førsteamanuensis Bente Løwendahl.

Studenter, studieprogram og studenttilstrømning

Handelshøyskolen BI hadde ved årsskiftet 16 850 studen-

ter – 8000 på heltid og 8850 på deltid. Handelshøyskolen BI skal gjennom sitt virke bidra til at studentene, i tillegg til rent faglige kunnskaper og ferdigheter, oppøver evnen til kommunikasjon, etisk refleksjon og selvstendige holdninger.

Mens antall søkere til høyere utdanning gikk ned på nasjonalt plan, økte søker-tallene til studiene ved Handelshøyskolen BI i 1998 med 9,5 %. Særlig viste søker-tallet til studier ved Høyskolene og Norges Markedshøyskole en markant økning fra året før. Antall søkere til siviløkonom- og revisorstudiet økte med nesten 14 % fra 1997 til 1998.

I regi av studentorganisasjonene BS og NBS arrangerte studentene ved Handelshøyskolen BI i Sandvika, Bergen, Gjøvik, Drammen, Skedsmo, Stavanger, Kristiansund, Ålesund, Oslo og Trondheim næringslivsdager i 1998, og bidro derigjennom til å knytte tettere kontakt mellom det lokale næringslivet og Handelshøyskolen BI.

Nyutdannede kandidater fra Handelshøyskolen BI og Norges Markedshøyskole hadde i 1998 ingen vansker med å skaffe seg relevante og godt lønnede stillinger etter avsluttet eksamen. Revisorer og siviløkonomer er særlig ettertraktete. 96,7 % av siviløkonom-kullet i 1998 var i heltidsstilling tre måneder etter avsluttet utdanning. 92,9 % av revisorene var i full jobb tre måneder etter

studieslutt, en økning på 15,5 % fra 1997. Revisorene hadde også den største økning i begynnerlønn fra 1997 til 1998 med 14,8 %. Utviklingen for de øvrige studiene i dette henseende er også meget positiv.

Tre nye diplomøkonomstudier vil starte opp i 1999 innen logistikk, informasjonsteknologi og forretningsjus. Det ble i 1998 vedtatt å etablere to nye studieenheter, BI Agder i Kristiansand og BI Tromsø, som begge vil starte opp med undervisning høsten 1999. Enhetene vil primært drive etter- og videreutdanning.

Etter- og videreutdanning utgjør en sentral del av Handelshøyskolen BIs studievirksomhet, og 36,6 % av de samlede inntektene til Handelshøyskolen BI kommer i dag fra etter- og videreutdanning. Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning, driver etter- og videreutdanning på ledernivå. Denne virksomheten hadde i fjor en inntektsvekst på 24 %. Økt etterspørsel av etter- og videreutdanning (20 % økning fra 1997) er også en viktig årsak til gode resultat for Høyskolene i 1998.

Internett er tatt i bruk som en integrert del av undervisningen ved Handelshøyskolen BI, Fjernundervisningen. Alle veilederne har egne fagsider på Internett. I tillegg fungerer elektroniske diskusjonsgrupper og e-post som sentrale kanaler for kontakt mellom foreleser og student.

Internasjonalisering

Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning, har i samarbeid med NTNU innledet en større internasjonal satsing i prosjektledelse. I samarbeid med Kværner, Norsk Hydro og Statoil er det blitt utviklet en samarbeidsavtale om etter- og videreutdanning for selskapenes prosjektledere i Europa, USA og på lengre sikt Asia. Programmet skal gjennomføres i samarbeid med internasjonalt anerkjente universitet som University of Calgary i Canada, UMIST i Manchester og Cranfield University.

I samarbeid med School of Management ved Fudan Universitetet i Shanghai, gjennomfører Handelshøyskolen BI et Master of Management-program i endringsledelse. 22 av de kinesiske studentene som ble uteksaminert i 1998 kom på eget initiativ og egen finansiering til Norge for å motta sine eksamensbeviser. Handelshøyskolen BI arrangerer også et Master of Management-program for Ericsson China Academy i Beijing.

I Øst-Europa er aktivitetene blant annet knyttet til et etter- og videreutdannings-senter (BMC) i samarbeid med Kaunas Technological University, som driver åpne, kortvarige etter- og videreutdanningskurs og seminar, samt bedriftsintern opplæring. Senteret har virksomhet på ulike steder i Litauen og har allerede en betydelig markedsposisjon.

50 nye studenter ble tatt opp på det internasjonale Master of Science-studiet, som tilbyr spesialisering innen Energy Management, Financial Economics, International Business, Marketing og Strategy. 28 studenter ble tatt opp til MBA-studiet i 1998. Både MSc-studiet og MBA-studiet foregår i sin helhet på engelsk.

Handelshøyskolen BI samarbeider med mer enn 40 høyskoler og universitet over hele verden om studentutveksling. I 1998 har rundt 50 av studentene ved Høyskolene og NMH tilbrakt et semester eller mer i utlandet, mens 67 siviløkonom- og Master of Science-studenter tilbrakte et semester eller mer ved et utenlandsk universitet eller høyskole. Totalt 126 studenter fra hele verden var utvekslingsstudenter ved ulike enheter ved Handelshøyskolen BI i 1998.

Diplomeksportmarkedsførerstudiet inkluderer et obligatorisk utenlandsopphold i Tyskland, Storbritannia, Spania eller Frankrike på 1 1/2 år. 237 studenter ved dette studiet hadde sitt utenlandsopphold i 1998. Det er vedtatt å utvide samarbeidet til Asia med tilbud om studieopphold ved Nanyang Technological University i Singapore fra høsten 1999 og ved University of Science i Malaysia fra år 2000. Satsningen er i tråd med den offentlig vedtatte Asia-planen og målsetningen om å styrke norsk tilstedeværelse i Asia.

Myndigheter og næringsliv

I løpet av de senere årene er det utviklet en konstruktiv og positiv dialog mellom landets styrende organ og Handelshøyskolen BI. Etter hvert som Handelshøyskolen BI i stadig større grad har påtatt seg nasjonale oppgaver, som doktorgrads-utdanning og nasjonale forskningsoppdrag, har det vært en utfordring å få en større grad av forutsigbarhet i tildelingen av statsstøtte til institusjonen. Gjennom god dialog med de bevilgende myndigheter, er målet om større forutsigbarhet i ferd med å bli nådd. Bevilgningene til Handelshøyskolen BI over statsbudsjett for 1998 var 74,0 mkr. Statstilskuddet utgjør 12,6 % av de totale inntektene til Handelshøyskolen BI.

Handelshøyskolen BI samarbeider med sentrale bedrifter og offentlige institusjoner i norsk arbeidsliv gjennom partnernettverk og faglige fora av ulik art. Gjennom alliansen BI Partners samarbeidet Handelshøyskolen BI med ti større norske bedrifter i 1998, deriblant Storebrand, Telenor og TINE Norske Meierier. Gjennom BI Partnerforum samarbeider Handelshøyskolen BI med Universitetet i Oslo på den ene siden og departementer og etater innen offentlig forvaltning på den andre.

Økonomi

Handelshøyskolen BIs totale driftsinntekter økte fra 539,7 mkr i 1997 til 587,7 mkr i 1998. Dette er en økning på 8,9 % sammenlignet med 1997. Inntekter fra oppdragsforskning utgjorde 38,8 mkr av årets inntekter mot 36,0 mkr i 1997. Særlig har økningen i forskningsmidler fra Norges forskningsråd, som er den største eksterne finansieringskilden, vært betydelig. I tillegg bidrar næringslivet, offentlige instanser og andre institusjoner til finansiering av oppdragsforskningen.

Studieinntektene ved høyere grads studier (siviløkonom-, revisor-, MBA- og Master of Science-studiene) var på 38,8 mkr i 1998. Det er en nedgang på 1,8 mkr fra 1997. Dette skyldes noe lavere opptakstall ved Master-studiene.

Inntektene ved Handelshøyskolen BI, Høyskolene var 32,2 mkr høyere enn i 1997. Det er en omsetningsøkning på 10,1 % fra året før. Dette skyldes økte opptakstall. Økningen i opptakstall fordeles seg jevnt på alle studiegrupper, men fjernundervisningen og etter- og videreutdanningsmarkedet har størst prosentvis fremgang.

Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning hadde en omsetning på 70,2 mkr i 1998 og økte sine inntekter med 13 mkr. Det er innen Master of Management-programmene at omsetningen har økt mest, fra 36,1 mkr i

1997 til 49,5 mkr i 1998. De bedriftsinterne programmene hadde en omsetning på 14,4 mkr mot 16,2 mkr året før, men ordresreserven ved inngangen til nytt år er meget tilfredsstillende. Lederutdanningens Asia-satsning har gitt inntekter på 3,5 mkr, som er en økning fra 1,8 mkr i 1997.

De totale driftskostnadene ved Handelshøyskolen BI økte 9,3 % det siste året, fra 520,2 mkr i 1997 til 568,7 mkr i 1998. Økningen skyldes blant annet et dyrt lønnsoppgjør og et stort ressursforbruk til implementering av nytt studieadministrativt system (Banner). Lønn- og personalkostnader utgjorde 57,0 % av de totale kostnader, mot 56,2 % i 1997.

12,2 mkr av årets investering i et nytt studieadministrativt system ble aktivert med avskrivning over fire år. Systemet er gradvis tatt i bruk forsommeren og høsten 1998. Avskrivningene totalt er tilnærmet uendret fra året før. Det er kostnadsført 0,8 mkr mer i tap på krav enn for 1997. Totalt utgjør bokførte tap på krav kun 0,4 % av omsetningen for året.

Netto finansposter er redusert fra 6,2 mkr i 1997 til 4,7 mkr i 1998. Handelshøyskolen BI har i år solgt Westerdals Reklameskole AS med en gevinst på 4,4 mkr. Det er bokført gevinster ved salg av og utbytte på verdipapirer med 2,5 mkr. Verdipapirporteføljen er ned-

skrevet i regnskapet med 4,4 mkr. Handelshøyskolen BI nyter fortsatt godt av fastrente belåning på sine eiendommer med en gjennomsnittrente på ca. 5,4 % p.a.

Årets resultat ble 14,2 mkr mot 13,4 mkr i 1997. Av overskuddet er det overført 7,7 mkr til et nyopprettet forskningsutviklingsfond. Det resterende beløp på 6,5 mkr er tilført disposisjonsfondet. Egenkapitalen er 22,1 % av totalkapitalen, mot 19,8 % ved utløpet av 1997.

Helse, miljø og sikkerhet

Handelshøyskolen BI har avtale med Volvat Medisinske Senter om bedriftshelse-tjeneste for de ansatte. Det er i 1998 gjennomført 186 helseundersøkelser av ansatte. Det har vært gjennomført kartlegging av ergonomiske forhold ved seks avdelinger i Oslo-området, og sykefravær og yrkesskader har vært fulgt opp. Det har vært avholdt kurs i ergonomi for ansatte ved biblioteket og det er gjennomført vurderinger av inneklima ved Senter for lederutdanning på Ekeberg. Handelshøyskolen BI forurensrer ikke det ytre miljøet.

Handelshøyskolen BI er i rute med de informasjonsteknologiske forberedelsene til tusenårsskiftet. Et nytt mail- og kalendersystem ble innført i hele organisasjonen i desember 1998. Innføringen av det nye studieadministrative systemet Banner vil stå ferdig i løpet av 1999, og et

nytt lønns- og personalsystem, samt et nytt økonomisk system vil bli implementert våren 1999. Videre fortsetter arbeidet med å innføre år 2000 kompatible løsninger i infrastruktur og øvrige softwareløsninger. Herunder vil det også bli tatt hensyn til heiser, varme- og ventilasjonssystem.

Personalet

Et sterkt faglig miljø er fundamentet for Handelshøyskolen BIs mål om å være en ledende handelshøyskole i Europa. Også i 1998 er det vitenskapelige miljøet styrket betydelig gjennom rekruttering. Ved utløpet av 1998 var det i alt 666 medarbeidere ved Handelshøyskolen BI, som til sammen utførte 574,1 årsverk, mot 555,9 årsverk i 1997. 344 medarbeidere var i 1998 ansatt i administrative stillinger og utførte i alt 322,8 årsverk. Handelshøyskolen BI engasjerte i tillegg omlag 700 høyskoleforelesere som samlet utførte 51,9 årsverk. I tillegg har sensorer, eksamensinspektører og timemedarbeidere nedlagt en stor og verdifull innsats for Handelshøyskolen BI.

Fremtidsutsikter

Det er i dag økt erkjennelse av at kunnskap og kompetanse er investeringer i den enkelte virksomhets verdiskapning. Det norske markedet for etter- og videreutdanning vil vokse videre de nærmeste årene, ikke minst som et resultat av den nylig vedtatte kompetansereformen. Innen få år vil etter-

utdanning innen økonomi og ledelse kunne utgjøre en like stor andel av Handelshøyskolen BIs virksomhet som økonomisk-administrativ grunnutdanning.

Ingen annen norsk kunnskapsaktør er bedre i stand til å møte etter- og videreutdanningsrevolusjonen enn Handelshøyskolen BI. Konkurransefortrinnet er fleksible studietilbud og et nært samarbeid med næringsliv og offentlig sektor om utvikling av kompetanse.

1998 var et godt år når det gjelder rekruttering av høyt kvalifiserte vitenskapelig ansatte. Dette vil også være en utfordring og en avgjørende suksessfaktor for Handelshøyskolen BI i årene som kommer. En langsiktig rekrutteringspolitikk vil være avgjørende for ytterligere styrking av vår posisjon som en ledende forskningsinstitusjon. Allianser og nettverk med nasjonale og internasjonale miljø, samt økt bruk av teknologi, vil være viktige virkemidler for å styrke kapasiteten. Handelshøyskolen BI skal videreutvikle nettverket av samarbeidsrelasjoner til bedrifter og offentlige virksomheter for å styrke evnen til å tilby relevant og verdiskapende forskning og kunnskapsformidling. Utfordringene for Handelshøyskolen BI er å møte kompetanserevolusjonen som næringslivet og samfunnet står overfor i det neste århundre med gode og relevante kvalitetstilbud.

I tillegg bør det utvikles et samarbeid med andre forsknings-, utdannings- og utredningsmiljø som sammen med Handelshøyskolen BI kan bidra til å løse viktige samfunns- og bedriftsrelaterte problemstillinger. Handelshøyskolen BI har sammen med SINTEF gått inn som aksjonær i IT-Fornebu for å være med å forme et nytt og fremtidsrett kunnskapssamfunn.

Styret ønsker å takke studenter, samarbeidspartnere og ansatte for en meget god innsats i 1998.

Tom Veierød

Tom Veierød

Leif Frode Onarheim

Leif Frode Onarheim

Helle R. Simensen

Helle R. Simensen

Kjell A. Eliassen

Kjell A. Eliassen

Hans Mathias Thjømøe

Hans Mathias Thjømøe

Anne-Lise Bakken

Anne-Lise Bakken

Bjarne Aamodt

Bjarne Aamodt

Fredrik Gisholt

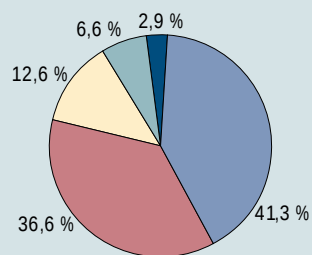
Fredrik Gisholt

Resultatregnskap 1.1-31.12

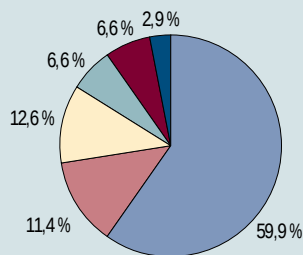
Note	NOK 1.000	1998	1997
	Driftsinntekter		
2	Undervisningsinntekter	531 825	491 220
	Oppdragsforskningsinntekter	38 799	36 015
	Andre driftsinntekter	17 083	12 517
		587 707	539 752
	Driftskostnader		
15	Lønn og andre personalkostnader	324 254	292 200
	Andre driftskostnader	227 572	211 598
8	Ordinære avskrivninger	14 671	14 918
5	Tap på fordringer	2 231	1 451
		568 728	520 167
	Driftsresultat	18 979	19 585
	Finansinntekter og - kostnader		
	Finansinntekter	8 358	4 613
	Finanskostnader	-13 099	-10 826
	Netto finansposter	-4 741	-6 213
	Årsresultat	14 238	13 372
	Overføringer og disponering av årsresultat:		
	Overføring fra forskningsfond	-4 894	0
	Avsatt til forskningsutviklingsfond	7 741	0
	Overført til disposisjonsfond	11 391	13 372
	Sum disponert	14 238	13 372

Hvor kommer inntekter fra?

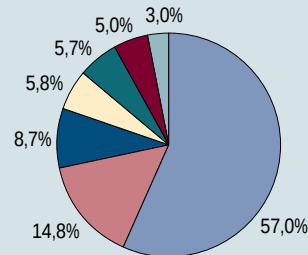
■ Studenter
 ■ "Voksen-marked"
 ■ Statsstøtte
 ■ Oppdragsforskning
 ■ Andre inntekter

Fordeling av inntekter pr. enhet

■ BI-HH (Høyere grads studier)
 ■ BI-HS (Høyskolene)
 ■ BI-LU (Senter for lederutdanning)
 ■ Statsstøtte
 ■ Oppdragsforskning
 ■ Andre

Kostnadsfordeling

■ Personalkostnader
 ■ Husleie/forvaltning
 ■ Andre driftskostnader
 ■ Reiser/møter etc.
 ■ IT kostnader
 ■ Markedsføring
 ■ Avskrivninger

Balanse 31.12

Note	NOK 1.000	1998	1997
	EIENDELER		
	Omløpsmidler		
3	Kontanter og bankinnskudd	35 306	32 360
4	Kortsiktige plasseringer	25 016	30 203
5	Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	45 424	33 330
	Fordring konsernselskap	146	193
6	Varebeholdning	1 750	1 766
		107 642	97 852
	Anleggsmidler		
7	Aksjer i datterselskap	50	100
4	Langsiktige plasseringer	584	500
	Langsiktige fordringer	548	709
9	Pensjonsmidler	16 611	7 434
8	Maskiner, inventar, transportmidler	34 034	21 617
8	Bygninger, tomter	219 123	223 933
		270 950	254 293
	Sum eiendeler	378 592	352 145
	GJELD OG EGENKAPITAL		
	Kortsiktig gjeld		
10	Trekkrettighet	37 874	30 512
	Leverandørgjeld	25 629	20 117
	Skyldige offentlige avgifter, feriepenger m.v.	53 174	45 489
	Annen kortsiktig gjeld	41 255	49 175
10	1. års avdrag langsiktig gjeld	5 550	5 550
		163 482	150 843
	Langsiktig gjeld		
10	Pantelån	97 125	102 675
	Annen langsiktig gjeld	13 596	12 938
9	Pensjonsforpliktelser	6 071	806
		116 792	116 419
11	Bundne fond	14 471	15 274
	Bunden egenkapital		
12	Stiftelsens kapital	1 200	1 200
	Fri egenkapital		
12	Forskningsfond	0	4 894
12	Forskningsutviklingsfond	7 741	0
12	Disposisjonsfond	74 906	63 515
		82 647	68 409
	Sum gjeld og egenkapital	378 592	352 145
13	Pantstillelser	217 335	228 465
14	Øvrige forpliktelser		

Kontantstrømanalyse

	NOK 1.000	1998	1997
	Likvider tilført/brukt på virksomheten:		
	Tilført fra årets virksomhet *)	20 519	28 882
+/-	Endringer i lager, debitorer og kreditorer	-6 566	-5 381
+/-	Endringer i andre tidsavgrensningposter	12 378	39 906
=(A)	Netto likviditetsendring fra virksomheten	26 331	63 407
	Likvider tilført/brukt på investeringer:		
-	Investeringer i varige driftsmidler	-22 391	-8 345
+	Salg av varige driftsmidler (salgssum)	4 640	421
+/-	Endring i andre investeringer	-84	142
=(B)	Netto likviditetsendring fra virksomheten	-17 835	-7 782
	Likvider tilført/brukt på finansiering:		
+	Opptak av ny gjeld	-	103 606
-	Nedbetaling av gammel gjeld	-5 550	-161 122
=(C)	Netto likviditetsendring fra finansiering	-5 550	-57 516
A+B+C	Netto endring i likvider i året	2 946	-1 891
+	Likviditetsbeholdning 1.1	32 360	34 251
=	Likviditetsbeholdning 31.12	35 306	32 360
	*) Dette tallet fremkommer slik:		
	Årsresultat	14 238	13 372
+	Ordinære avskrivninger	14 671	14 918
-	Pensjoner	-3 912	687
-/+	Gevinst/tap ved avgang anleggsmidler	-4 478	-95
=	Tilført fra årets virksomhet	20 519	28 882

Nøkkeltall 1993-1998 (mill kr)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Total omsetning	436,8	448,5	453,8	490,9	539,8	587,7
Resultat	- 17,3	-3,3	5,7	12,1	13,4	14,2
Egenkapital	35,9	32,9	38,6	56,2	69,6	83,8
Egenkapital i prosent	9,7%	8,4%	11,4%	16,4%	19,8%	22,1%

Noter til regnskapet 1998 (tall i 1000 NOK hvis ikke annet er angitt)

1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet i henhold til regnskapsloven og god regnskapsskikk. De vesentligste regnskapsprinsippene som Stiftelsen følger er beskrevet nedenfor.

Stiftelsens regnskaper omfatter BI Stiftelsen og 99% av BI-Bygg ANS samt 50% av BMC (Business Training Centre) i Kaunas i Litauen, som er et joint venture med Kaunas University of Technology. BMC er inkludert i regnskapet etter bruttometoden med følgende tall:

Balanse

Omløpsmidler	338
Anleggsmidler	36
Kortsiktig gjeld	110

Resultatregnskap

Driftsinntekter	1 592
Driftskostnader	1 528
Resultat	64

Det er ikke utarbeidet konsernregnskap, da datterselskapene ikke anses for å være vesentlige. Ingen av dem har hatt virksomhet i 1998. BI International Development AS er besluttet avviklet i løpet av 1999. Aksjene i Westerdals Reklameskole AS ble solgt i desember 1998 (se kommentar i styrets beretning).

a) Inntektsføringsprinsipp

Undervisningsinntekter inntektsføres i takt med gjennomføringen av normert studieplan. Statstilskudd periodiseres tilsvarende. Oppdragsforskningsinntekter og andre driftsinntekter periodiseres i takt med leveransen av tjenesten.

b) Kundefordringer

Kundefordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til påregnelig tap.

c) Varebeholdninger

Varebeholdningen er verdsatt til tilvirkningskost. Det foretas nedskrivning for påregnelig ukurans.

d) Aksjer og obligasjoner

Aksjer og obligasjoner bestemt til varig eie eller bruk er oppført i balansen som anleggsmidler. Disse er vurdert til kostpris med mindre forhold som ikke anses å være av forbigående karakter har betinget en lavere vurdering.

Andre aksjer er oppført som omløpsmidler.

e) Varige driftsmidler

Varige driftsmidler aktiveres og avskrives dersom de har levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 20. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger tillegges driftsmidlenes kostpris og avskrives i takt med disse. Utskiftninger av hele driftsmidler blir aktivert.

Driftsmidlene avskrives lineært over driftsmiddelets antatte levetid og etter følgende satser:

Transportmidler	20 %
Maskiner, inventar	10-20 %
Datautstyr	20-33 %
Bygninger	2 %
Parkeringsanlegg	7 %

Noter

Personlig datautstyr som benyttes i undervisning, administrativt arbeid eller forskning kostnadsføres da det ut ifra forventet slitasje og rask teknisk utvikling ikke kan sies å ha en levetid ut over tre år.

f) Pensjoner og pensjonsforpliktelser

BI Stiftelsens ansatte er delvis tilknyttet Statens Pensjonskasse (SPK) og delvis private ordninger gjennom Storebrand. Fra og med regnskapsåret 1996 har BI Stiftelsen regnskapsført sine pensjoner iht. foreløpig Norsk Regnskapsstandard om Pensjonskostnader (NRS).

Selskapets pensjonskostnader er inkludert i posten lønn og andre personalkostnader.

SPK:

Med virkning fra 1.1.95 er pensjonsordningen i SPK forsikringsteknisk oppbygget. Ordningen er imidlertid ikke fondsbasert, men utbetaling av pensjoner er garantert av staten iht. pensjonslovens §1. Premiefastsettelse og beregning av pensjonsforpliktelsene skjer etter aktuarielle prinsipper. Ordningen anses iht. NRS som en ytelsesplan.

Netto pensjonskostnad omfatter periodens pensjonsopptjening, inkludert fremtidig lønnsvekst, og rentekostnader på forpliktelsen fratrasket estimert avkastning på pensjonsmidlene og korrigert for den fordelte virkningen av endringer i pensjonsplan, estimer og avvik. Ordningen omfatter 164 personer pr. 31.12.98.

Forutsetninger lagt til grunn for beregningene:

Diskonteringsrente	6,00%
Årlig lønnsregulering	3,30%
Årlig G-regulering	2,90%
Årlig pensjonsregulering	2,90%
Avkastning på pensjonsmidler	6,00%

Storebrand:

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening på basis av forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, endringer i pensjoner og ytelser, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarielle forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang m.v.

Brutto pensjonsmidler (vurdert til antatt virkelig verdi) fratrasket netto pensjonsforpliktelse for forsikrede ordninger er i balansen vist netto for de ordninger som har overdekning. Overfinansiering balanseføres i den grad det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. Ordninger med underdekning er balanseført separat som netto pensjonsforpliktelser.

Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner amortiseres over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene (estimatendringer) fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid når avvikene overstiger 10% av den høyeste av brutto pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Netto pensjonskostnad (brutto pensjonskostnad - estimert avkastning på pensjonsmidler) inngår i lønn og andre personalkostnader. Brutto pensjonskostnad består av nåverdien av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad av pensjonsforpliktelsen samt amortisering av estimatendringer og avvik mellom forventet og faktisk avkastning. Ordningen omfatter 418 personer pr. 31.12.98.

I tillegg til de sikrede forpliktelsene er det beregnet usikrede forpliktelser knyttet til BI's medlemskap i AFP-ordningen til LO/NHO. Ordningen trådte i kraft fra 1.7.98.

Forutsetninger lagt til grunn for beregningene:

Noter

Diskonteringsrente	7,00%
Årlig lønnsregulering	3,00%
Årlig G-regulering	3,00%
Årlig pensjonsregulering	2,50%
Avkastning på pensjonsmidler	8,00%

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser pr. 31.12.98 samt periodens pensjonskostnad er spesifisert i note 9.

g) Avsetning til dekning av forskningstermin

Årets opparbeidede andel av kostnader knyttet til forsknings- og studiepermisjoner for ansatte i vitenskapelige stillinger avsettes. Avsetningen er medtatt under annen langsiktig gjeld. I 1998 ble det avsatt kr 1 200 til videre oppbygging av midler. Årets utbetaling er ført mot avsetningen.

2 Undervisningsinntekter

Mottatt statstilskudd for 1998 er inkludert i posten undervisningsinntekter med kr 74 009. Herav utgjør støtten til fjernundervisningstilbud i Senter for finansutdanning kr 2 289. Tilsvarende tall for 1997 er kr 76 892 og kr 2 259.

3 Betalingsmidler

Av totale bankinnskudd er kr 17 000 bundet til betaling av skyldig skattetrekk og kr 9 417 til andre formål. Tilsvarende tall for 1997 var kr 10 000 og kr 9 715.

4 Plasseringer

Av totale kortsiktige plasseringer er til sammen kr 6 062 bundet (jfr. note 11). Tilsvarende tall for 1997 var kr 6 500.

Aksjeporteføljen er pr. 31.12.98 nedskrevet til markedsverdi med kr 4 461. Dette beløpet er inkludert i posten finanskostnader i resultatregnskapet.

Beskrivelse	Selskap/fond	Antall	På- lydende	Markeds- verdi	Bokført verdi
Omløpsmidler					
Aksjer	Den norske Bank ASA	75 000	750	2 041	2 041
Aksjer	Christiania Bank og Kreditkasse ASA	75 000	525	2 048	2 048
Aksjer	Bolig- og Næringsbanken ASA	20 000	1 000	3 691	3 691
Grunnf.bevis	Sparebanken Nor	29 000	2 900	4 278	4 278
Aksjefond	Industrifinans Aktiv	5 141		918	918
Aksjefond	Industrifinans Indeks	8 546		992	992
Aksjefond	Storebrand "Aksje Innland"	324		3 548	3 548
Aksjefond	DnB Investor "DnB 20" (bundet)	12 951		1 520	1 520
Aksjefond	Avanse Spar (bundet)	6 000		1 869	1 869
Obligasj.fond	DnB Obligasjonsfond (bundet)	2 608		2 673	2 673
Obligasj.fond	Industrifinans Obligasjon	13 400		1 439	1 439
				25 016	25 016
Anleggsmidler					
Aksjer	Universitetsforlaget AS	100	500		500
Aksjer	Forskningsparken AS, B-aksjer	55	55		0
Aksjer	Aksjer Senter for industriell logistikk AS	34	34		34
Aksjer	IT Fornebu AS	500	50		50
					584

Noter

5 Kundefordringer

	1998	1997
Avsetning til dekning av mulige tap 31.12	2 150	3 127
Konstaterte tap	3 208	474
Endring i avsetning	-977	977
Årets tap på fordringer	2 231	1 451

6 Varebeholdning

Varebeholdningen består av beholdninger i trykkeri og forlag, herunder kompendier og rekvisita.

7 Aksjer i datterselskap

Selskap	Aksje- kapital	Antall aksjer	På- lydende	Eier- andel	Bokført verdi
BI International Development AS (under avvikling)	500	5 000	500	100%	0
Oslo Markedsføringshøyskole AS	100	1 000	100	100%	0
Bedriftsøkonomisk Institutt AS	50	500	50	100%	50
					50

8 Varige driftsmidler

	Maskiner, utstyr, transportmidl.	Bygninger	Tomter	Total
Kostpris 1.1	135 058	272 713	25 149	432 920
Tilgang	*) 20 764	1 626	0	22 391
Avgang til kostpris	250	0	0	250
Kostpris 31.12	155 573	274 339	25 149	455 061
Akk. avskrivninger/nedskrivninger 1.1	113 440	73 929	0	187 369
Avskrivning/nedskrivning på avgang	-138	0	0	-138
Årets ord. avskrivninger og nedskrivninger	8 236	6 435	0	14 672
Akk.avskrivninger 31.12	121 539	80 365	0	201 904
Bokført verdi 31.12	34 034	193 974	25 149	253 157

*) Aktivering av studentsystemet BANNER inngår i dette beløpet med kr 12 152.

Tilgang og avgang (salgspris) de siste 5 år:

	1998	1997	1996	1995	1994
Maskiner m.v. tilgang	20 764	8 345	5 414	4 569	4 305
avgang	140	421	541	162	254
Bygning tilgang	1 626	0	136	0	66
avgang	0	0	0	0	0

9 Pensjonsordninger

Vedrørende regnskapsprinsipp for behandling av pensjoner vises det til note 1 f) over.

Noter

Periodens pensjonskostnad:

	SPK	1998		1997	
		Storebrand AFP usikret	Storebrand sikret	SPK	Storebrand
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	3 226	217	5 632	3 424	4 080
+ Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	2 739	125	3 766	2 064	3 260
- Estimert avkastning på pensjonsmidler	-2 517	0	-5 371	-2 321	-4 181
Netto pensjonskostnad	3 448	342	4 027	3 167	3 159
+ Risikopremie/administrasjon	1 021	0	0	950	0
+ Periodisert arbeidsgiveravgift	389	48	1 130	581	447
Pensjonskostnad inkludert arbeidsgiveravgift	4 858	390	5 157	4 698	3 606
- Herav ansattes andel (trukket i lønn)	-937	0	-1 793	-776	-1 483
Årets pensjonskostnad belastet regnskapet	3 921	390	3 364	3 922	2 123

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser:

	SPK	31.12.98		31.12.97	
		Storebrand AFP usikret	Storebrand sikret	SPK	Storebrand
Estimert verdi av pensjonsmidler	45 788	-	75 576	40 022	56 729
Estimert brutto pensjonsforpliktelser	44 404	8 376	62 260	39 411	53 030
Balanseført netto pensjonsmidler	0	0	16 611	0	7 434
Balanseført netto pensjonsforpliktelser	1 579	4 492	0	807	0

I regnskapet for 1998 er det i tillegg hensyntatt effekten av korrigering av IB pensjonsmidler med ca kr 4 300, samt effekten av innføring av AFP med ca. kr 4 100. Nettoeffekten av disse forhold er ikke inkludert i tabellen ovenfor.

10 Langsiktig gjeld

Langsiktig gjeld er sikret ved pant i Stiftelsens eiendeler. Se forøvrig note 13. Den langsiktige lånestrukturen pr. 31.12.98 fremgår av tabellen nedenfor. Eventuell bruk av trekkrettighetene føres under kortsiktig gjeld.

Långiver	Bindingstid	Rente	Restgjeld 31.12.98	Nedbet.tid/ avdrag pr. år
Pantelån:				
Sp.b.Nor	Fast i 5 år fra 13.6.97	5,70%	51 800	20 år, 2 800 pr.år
Sp.b.Nor	Fast i 3 år fra 13.6.97	5,14%	50 875	20 år, 2 750 pr.år
Sum pantelån			102 675	
Långiver	Bindingstid	Rente	Ramme 31.12.98	Løpetid og årlig nedkvitt.
Trekkrettigheter:				
Sp.b.Nor	Fra 13.6.97, flytende rente	1)	51 300	10 år, nedreguleres med 2 700 pr. år
DnB	Fra 6.9.96, flytende rente	2)	63 360	25 år, nedreguleres med 2 880 pr. år

1) 1 mnd. NIBOR + 0,75% p.a. 2) Bankens prime-rente

Noter

11 Bundne fond

Stiftelsen har følgende bundne fond:

	1998	1997
NEMI-fondet	5 566	5 305
Fond for fremme av bankutdanning	8 795	9 846
Andre fond	110	123
	14 471	15 274

Avkastningen av NEMI-fondet kan disponeres av BI Stiftelsen etter retningslinjer fastsatt av NEMI-Stiftelsen. Avtalen gjaldt for perioden 1.1.95-31.12.97, og er nå prolongert i 2 år til 31.12.99. BI forplikter seg til i perioden å utvikle et undervisningsopplegg rettet mot internasjonal bedriftsledelse og kulturforståelse. Dersom BI innen perioden ikke tilfredsstiller kravene til å få overta NEMI-fondet, skal fondets midler tilbakeføres NEMI.

Fond for fremme av bankutdanning ble opprettet i forbindelse med sammenslåing av Bankakademiet (nå BI Senter for Finansutdanning) og BI Stiftelsen. Fondets formål er å fremme bankrelatert utdanning i Norge. Det er ikke knyttet betingelser til fondet utover betingelser knyttet til bruken av midlene. Etter avtale med fondsstyret er det besluttet å flytte noe av midlene over i andre plasseringer (aksje- og obligasjonsfond). Det vises til note 4, hvor disse plasseringene er merket "bundet".

Opprinnelig plassering i sistnevnte fonds var kr 6 500, som pr.31.12.98 er nedskrevet til markedsverdi kr 6 062. Nedskrivningen er belastet fondet. Renteinntekter knyttet til NEMI-fondet og Fond for bankutdanning er ikke tatt med i stiftelsens resultatregnskap, men ført direkte til fondene. Det er ikke knyttet betingelser med regnskapsmessig konsekvens til andre fond.

12 Egenkapital

Forskningsfond pr. 31.12.97 er pr. 31.12.98 tillagt stiftelsens disposisjonsfond. Av årets overskudd er kr 7 741 disponert til et nyetablert forskningsutviklingsfond. Midler tilført dette fondet er øremerket instituttene for å stimulere til økt mengde og kvalitet på forskningsarbeid ved Handelshøyskolen BI. Resten av årets overskudd, kr 6 497, er tilført disposisjonsfondet.

	Stiftelses- kapital	Forsknings- fond (gammelt)	Forsknings- utviklings- fond (nytt)	Disp. fond	Sum egen- kapital
Egenkapital 1.1.98	1 200	4 894	0	63 515	69 609
Omdisponering av forskningsfond		-4 894	0	4 894	0
Årets resultat		0	7 741	6 497	14 238
Egenkapital 31.12.98	1 200	0	7 741	74 906	83 847

13 Pantstillelser

	1998	1997
Gjeld sikret ved pant	217 335	228 465
Pantsatte eiendeler:		
Bygninger	193 974	198 783
Tomter	25 149	25 149
Sum bokført verdi	219 123	223 932

14 Øvrige forpliktelser

Stiftelsen har inngått leieavtaler for lokaler til en årlig leie på kr. 49 051. Avtalene har en resterende leie-tid på mellom 1/2 og 6 1/2 år.

Noter

15 Godtgjørelser

Godtgjørelse til daglig leder (rektor) i 1998 utgjorde kr 983. Styrehonorarer er kostnadsført med kr 262. Honorar til revisor er kostnadsført med kr 258.

Det er avsatt kr 1 714 (inkl. feriepenger og arbeidsgiveravgift) til dekning av resultatbonus til administrative og faglige medarbeidere. Bonusen tildeles til alle fast ansatte som er ansatt i minst 50% stilling og har vært ansatt i hele 1998. Bonusen utgjør ca. kr 3 400,- for en ansatt i 100% stilling, og reduseres forholdsmessig for ansatte med lavere stillingsbrøk. Bonusen for administrativt ansatte utbetales, mens bonusen for faglig ansatte avsettes til et fond for utdeling av faglige priser (til premiering av undervisningsinnsats og faglige publikasjoner).

REVISJONSBERETNING FOR 1998

Til styret i Stiftelsen Handelshøyskolen BI

Vi har revidert årsoppgjøret for Stiftelsen Handelshøyskolen BI for 1998 som viser et årsresultat på kr. 14.238.000. Årsoppgjøret, som består av styrets beretning, resultatregnskap, balanse, kontantstrømanalyse og noter, er avgitt av Stiftelsens styre.

Vår oppgave er å granske Stiftelsens årsoppgjør, regnskaper og behandling av dens anliggender forøvrig.

Vi har utført revisjonen i henhold til gjeldende lover, forskrifter og god revisjonsskikk. Vi har gjennomført de revisjonshandlinger som vi har ansett nødvendige for å bekrefte at årsoppgjøret ikke inneholder vesentlige feil eller mangler. Vi har kontrollert utvalgte deler av grunnlagsmaterialet som underbygger regnskapspostene og vurdert de benyttede regnskapsprinsipper, de skjønnsmessige vurderinger som er foretatt av ledelsen, samt innhold og presentasjon av årsoppgjøret. I den grad det følger av god revisjonsskikk har vi gjennomgått Stiftelsens formuesforvaltning og interne kontroll.

Etter vår mening er årsoppgjøret gjort opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og gir et forsvarlig uttrykk for Stiftelsens økonomiske stilling pr. 31. desember 1998 og for resultatet av virksomheten i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk.

ARTHUR ANDERSEN & CO.

Finn Berg Jacobsen
Statsautorisert revisor

Oslo, 25. mars 1999

Governors' Report 1998

Since 1943, when Finn Øyen founded his evening school Bedriftsøkonomisk Institutt as a course and consulting firm, the Norwegian School of Management BI has gone through a staggering and impressive process of development. From its modest beginnings the organization has developed into the Norwegian School of Management BI, one of the largest educational institutions in Norway and one of the largest business schools in Europe.

The goal of the Norwegian School of Management BI is to be one of the leading providers of knowledge in Europe in the relevant academic and professional fields. This is to be achieved through employing faculty with the best academic and pedagogical competence available within their fields. A crucial condition for this is the fact that in 1998 the Norwegian Government granted the Norwegian School of Management BI the right to confer the doctorate (Dr. Oecon.).

In order to be at the forefront of international research and to strengthen competitiveness in the domestic research market as much as possible, the Norwegian School of Management BI in 1998 implemented comprehensive faculty reorganization. The

purpose of this was to make research more visible and to further increase teacher quality. As from 1 August 1998 the faculty was organized in 12 departments. Each department constitutes an independent profit center, responsible for research and for offering the educational services needed for the numerous educational programs offered by the Norwegian School of Management BI.

A number of faculty members won distinction for scientific work in 1998. A total of 42 researchers at the Norwegian School of Management BI had 55 articles published in national and international refereed journals in 1998. In 1998 the school had 29 doctoral students four of whom had been admitted to the new Dr. Oecon. Program. In 1998 the number of doctoral students had increased by seven as compared to 1997.

The active dissemination of results from research on central social issues contributes to making the Norwegian School of Management BI noticed and respected in Norwegian business and industry, public administration, political life and among the general public. The fact that members of our faculty regularly appear in the media contributes to reinforcing the profile of the

Norwegian School of Management BI as a research based and socially relevant business school.

At the end of the year the student population at the Norwegian School of Management BI totaled 16 850, 8 000 part-time and 8 850 full-time students. Through its study programs and other activities the Norwegian School of Management BI wants to contribute to developing student ability for communication, ethical reflection and independent attitudes, in addition to providing them with academic knowledge and skills.

While the number of applicants to institutions of higher education declined on a national basis in 1998, the number of applicants to the educational programs offered by the Norwegian School of Management BI went up by 9.5 per cent.

The newly graduated students from the Norwegian School of Management BI and the School of Marketing had no problems in securing relevant and well-paid jobs during 1998. Graduates from the Auditor's Program and from the Program in Business and Economics were particularly attractive in the labor market.

In 1999 three new Business

Administration Programs will be started. These are Logistics, Information Technology and Business Law. Last year it was decided to establish two new Business Colleges, BI Agder in Kristiansand, southern Norway and BI Tromsø in northern Norway. Both will primarily focus on further and continuing education and will begin admitting students from the fall semester 1999.

The Norwegian School of Management, Center for Executive Education offers further and continuing education at executive level. Last year this activity saw a growth in revenues of 24 per cent. Increased demand for further and continuing education (20 per cent increase on the previous year) is one of the main reasons for the good results for the BI Business Colleges in 1998.

Teaching through the Internet has become an integral part of the teaching at the Norwegian School of Management BI, Distance Education Center. All the tutors have their own professional pages on the Internet. In addition electronic discussion groups and e-mail facilitate contact between teachers and students.

In cooperation with the Norwegian University of Science and Technology (NTNU) the Norwegian School of Management, Center for Executive Education has initiated a major international program in

project management. In collaboration with Kvaerner, Norsk Hydro and Statoil, three of Norway's very largest and most international companies, an agreement of cooperation on further and continuing education has been entered into. The program is designed for the companies' project managers in Europe and the USA and, in the longer term, Asia. It will be offered in cooperation with internationally recognized universities such as the University of Calgary, UMIST in Manchester and Cranfield University. In cooperation with the School of Management at Fudan University in Shanghai, the Norwegian School of Management BI offers a Master of Management Program in Change Management. The Norwegian School of Management also runs a Master of Management Program for Ericsson China Academy in Beijing. In Eastern Europe activities are linked to a further and continuing education center (BMC) operated in collaboration with Kaunas Technological University in Lithuania.

In 1998 fifty new students were admitted to our international Master of Science Program and twenty-eight students were admitted to the MBA Program. Both the MSc Program and the MBA Program are conducted exclusively in English.

The Norwegian School of Management BI cooperates

with about 80 universities and colleges worldwide. In 1998 117 of our students spent one semester abroad under the exchange program while a further 126 students from all corners of the world spent one semester as exchange students at the Norwegian School of Management BI. Students on the three-year Bachelor's Program in International Marketing spend one year abroad, either in Germany, England, France or Spain, as a compulsory part of their studies. This program will now be extended to Asia through Agreements of Cooperation with Nanyang Technological University in Singapore and Universiti Sains Malaysia in Penang. This program is in line with the Asia Plan adopted by the Norwegian Government and with the objective of strengthening the presence of Norwegian enterprises in Asia.

As the Norwegian School of Management is gradually assuming national responsibilities, such as doctoral education and national research responsibilities, the need for a larger degree of predictability regarding State support to the institution is becoming increasingly important. Through a positive dialogue between the appropriating authorities and the School the goal of increased predictability is about to be achieved. Government support for the year 1998 represented 12.6 per cent of total revenues.

The Norwegian School of Management BI collaborates with major enterprises and public institutions in Norwegian economic life through a number of partner networks and other forums. Through the BI Partner Alliance the School cooperates with ten of the largest Norwegian enterprises. Through BI Partner Forum the Norwegian School of Management BI cooperates with both the University of Oslo and Government Ministries and Services in public administration.

The total operating revenues of the Norwegian School of Management BI increased from NOK 539.7 million in 1997 to NOK 587.7 million in 1998. This is a year-on-year increase of 8.9 per cent. Revenues from commissioned research amounted to NOK 38.8 million as compared to NOK 36 million for the previous year.

The total operating costs of the Norwegian School of Management BI increased by 9.3 per cent from NOK 520.2 million in 1997 to NOK 568.7 million in 1998. The increase was partly due to an expensive wage settlement and extensive use of resources for the implementation of a new system for student administration (Banner). In 1998 wage and personnel costs amounted to 57 per cent of total costs as compared to 56.2 per cent in 1997.

The profit for the year totaled NOK 14.2 million compared to NOK 13.4 million in 1997. NOK 7.7 million of this has been transferred to the research development fund. The remaining NOK 6.5 million have been allocated to free reserves. Equity at year-end represented 22.1 per cent of total assets as compared to 19.8 per cent at year-end 1997.

Today there is a growing recognition of the fact that increasing the knowledge and competence of an organization contributes to added value. In the years to come, there will be a growth in the Norwegian market for further and continuing education, not least as a result of the newly adopted reform intended to increase competence in the entire Norwegian workforce. Within a few years further and continuing education in economics, business administration and management might very well constitute as large a share of the activities of the Norwegian School of Management as the Degree Programs in these areas.

No other Norwegian organization in higher education is better able to meet the revolution in further and continuing education than the Norwegian School of Management BI. The School's competitive advantage consists of flexible programs and close cooperation with both business and industry and the public sector in developing new and greater competency.

The year 1998 was a good year as regards the recruitment of highly qualified faculty. In the years to come this will also be a challenge and an important success factor for the Norwegian School of Management BI. A long-term recruitment policy will be crucial for the further strengthening of our position as a leading research institution. Alliances and networks with national and international environments, as well as the increased use of technology, will also constitute important measures that will boost our capacity in this field. In order to strengthen the ability to offer relevant research and knowledge that add value to organizations, the Norwegian School of Management will further extend the network of relations that exist between the School on the one hand and private and public enterprises and services on the other. For the Norwegian School of Management BI the challenge will be to meet the revolution in competency development which both business and industry and society in general will be faced with in the next century through good educational programs of high relevance and quality.

The Board wishes to thank students, partners and employees for all their very good work in 1998.

Publikasjonsliste

Artikler i vitenskapelige tidsskrifter med refereeordning 1998

Amdam, Rolv Petter: American influence on management education in Norway, 1945-1970: The role of intermediate organisations. *Enterprises et histoire*. 19(1998)

Andersen, Svein S.; Burns, T.R.: L'Unione e la politica postparlamentare. *Il Molino*. (1998)

Andreassen, Tor W.; Lindestad, Bodil: Customer Loyalty and Complex Services: The Significance of Quality, Image and Satisfaction on Customer Loyalty. *The International Journal of Service Industry Management*. 9(1998):1

Andreassen, Tor W.; Lindestad, Bodil: The Impact of Corporate Image in the Formation of Customer Loyalty. *Journal of Service Research*. 1(1998):1

Benito, Gabriel R.G.; Tomassen, S.; Welch, L.S.: Norwegian companies in India: Operation mode choice. *Asian Journal of Business and Information Systems*. (1998)

Brønn, Carl: Applying epistemic logic and evidential theory to strategic arguments. *Strategic Management Journal*. 19(1998):1

Bøhren, Øyvind: The agent's ethics in the principal-agent model. *Journal of Business Ethics*. 17(1998), pp 745-755

Dalen, Dag Morten: Yardstick competition and investment incentives. *Journal of Economics & Management Strategy*. 1(1998)

Espeli, Harald: Protectionism, lobbying and innovation. Perspectives on the Development of the Norwegian textile industry, especially since 1949.

Scandinavian Economic History Review. 46(1997):3, pp 257-27 (utkom 1998)

Friedman, Ken: Building Cyberspace: An Introduction. *Built Environment*. 24(1998):2/3, pp 77-82

Friedman, Ken: Building Cyberspace: Information, Place and Policy. *Built Environment*. 24(1998): 2/3, pp 83-103

Gottschalk, Petter; Christensen, Bo H.; Watson, Richard T.: Key Issues in Information Systems Management Surveys: Methodological Issues and Choices in a Norwegian Context. *Scandinavian Journal of Information Systems*, 9(1998):2, pp 57-66

Gripsrud, Geir; Grønhaug, Kjell: Exploring the Robustness of Organizational Buying Knowledge: The Case of Purchase Behavior in Public Schools. *The Finnish Journal of Business Economics*. 47(1998):4

Grund, Jan; Moen, Elisabeth; Toverud, Else-Lydia: Pricing and reimbursement of pharmaceuticals. A new culture for the community pharmacist. *Pharmacy World & Science*. 20(1998):2

Grund, Jan; Vartdal, Tor Erik: Nye distribusjonsformer for legemidler – et logistisk perspektiv. *Tidsskrift for Den norske lægeforening*. (1998):27

Hennestad, Bjørn W.: A Constructive Triad for Change Learning. *Journal of Management Inquiry*. 7(1998):1

Hennestad, Bjørn W.: Empowering by De-depowering. Towards an HR Strategy for Realizing the Power of Empowerment. *International Journal of Human Resource Management*. 9(1998):5

Høivik, Heidi von Weltzien: The Moral Aspects of Work: A European Perspective. *Perspectives on Business and Global Change*. 12(1998), pp 23-37

Jevnaker, Birgit Helene; Bruce, Margaret: Design Alliances: The Hidden Assets in Management of Strategic Innovation. *The Design Journal*. 1(1998):1, pp 24-40

Karlsson, Agneta: Mellomlederpositioner i nye interaksjoner i organisasjoner. *Ledelse & Erhvervsøkonomi*. (1998), s. 165-179

Kaufmann, Geir: Hva er kognitiv organisasjonspsykologi? *Tidsskrift for Organisasjonspsykologi*. (1998):1, s. 5-16

Malan, L.C.; Kriger, Mark: Making Sense of Managerial Wisdom. *Journal of Management Inquiry*. 7(1998):3, pp 242-251

Kunøe, Gorm: On the ability of ad agencies to assist in developing one-to-one communication: "The core of dialogue". *European Journal of Marketing*. (1998)

Langli, John Christian: Accounting Diversity and Firm Valuation. *The International Journal of Accounting*. 33(1998):5

Løwendahl, Bente R.; Revang, Øivind: Challenges to existing strategy theory in a post-industrial society. *Strategic Management Journal*. 19(1998):8, pp 755-773

Midttun, Atle; Summerton, J.: Loyalty or competition? A comparative analysis of Norwegian and Swedish electricity distributor's adaptation to market reform. *Energy Policy* 26(1998):2

Midttun, Atle; Thomas, Steve: Theoretical Ambiguity and the Weight of Historical Heritage: A Comparative Study of the

- British and Norwegian Electricity Liberalisation. *Energy Policy* 26(1998):3
- Middtun, Atle; Chander, I.: The political economy of energy use and pollution: the environmental effects of East-European transition to market economy. *Energy Policy* 26(1998):13
- Moen, Espen R.: Efficient Ways to Finance Human Capital Investments. *Economica*. 65(1998), pp 491-505
- Moxnes, Paul: Fantasies and fairy tales in groups and organizations: Bion's basic assumptions and the deep roles. *European Journal of Work and Organizational Psychology*. 7(1998), pp 283-298
- Nes, Erik; Ghauri, Pervez: Country of Origin Effects on Products Coming From Eastern Europe. *Journal of East-West Business*. 4(1998):1/2
- Olaisen, Johan; Johannessen, Jon-Arild: The Philosophy of Science Planning and Decision Theories. *Built Environment*. 4(1998):2/3
- Magnussen, S.; Overskeid, Geir: Påliteligheten av øyevitneforklaringer. *Lov og rett*. 36(1998), s. 387-419
- Antoniou, A.; Garrett, I.; Priestley, Richard: Calculating the Equity Cost of Capital Using the APT: The Impact of the ERM. *Journal of International Money and Finance*. 17(1998), pp 949-966
- Antoniou, A.; Garrett, I.; Priestley, Richard: Macroeconomic Variables as Common Pervasive Risk Factors and the Empirical Content of the Arbitrage Pricing Theory. *Journal of Empirical Finance*. 5(1998), pp 221-240
- Clare, A.; Priestley, Richard; Thomas, S.: Reports of Beta's Death are Premature: Evidence from the UK. *Journal of Banking and Finance*. 22(1998), pp 1207-1229
- Clare, A.; Priestley, Richard: Risk Factors in the Malaysian Stock Market. *Pacific Basin Finance Journal*. 6(1998), pp 103-114
- Antoniou, A.; Holmes, P.; Priestley, Richard: The Effects of Stock Index Futures Trading on Stock Index Volatility: An Analysis of the Asymmetric Response of Volatility to News. *Journal of Futures Markets*. 18(1998), pp 151-166
- Clare, Andrew; Priestley, Richard: Evidence in support of the CAPM from three South East Asian Stock Markets. *Ekonomia*. 2(1998):2
- Sørensen, Henrik B.; Reve, Torger: Forming Strategic Alliances for Asset Development. *Scandinavian Journal of Management*. 14(1998):3, pp 151-165
- Clark, Derek; Riis, Christian: Competition Over More Than One Prize. *American Economic Review*. 88(1998):1
- Clark, Derek; Riis, Christian: Contest Success Functions: An Extension. *Economic Theory*. 11(1998):1
- Clark, Derek; Riis, Christian: Influence and the Discretionary Allocation of Several Prizes. *European Journal of Political Economy*. 14(1998):4
- Selnes, Fred: Antecedents and Consequences of Trust and Satisfaction in Buyer-Seller Relationships. *European Journal of Marketing*. 32(1998):3/4
- Selnes, Fred; Howell, Roy: The Effect of Product Expertise on Decision Making and Search for Written and Sensory Information. *Consumer Research*. 26(1998)
- Spilling, Olav R.: Beyond intermezzo? On the long-term industrial impacts of mega-events: the case of Lillehammer 1994. *Festival Management & Event Tourism*. 5(1998)
- Spilling, Olav R.: On the re-emergence of small scale production: the Norwegian case in international comparison. *Small Business Economics*. 10(1998):4, pp 401-417
- Stabell, Charles; Fjeldstad, Øystein D.: Configuring Value for Competitive Advantage: On Chains, Shops and Networks. *Strategic Management Journal*. 19(1998):5
- Sørensen, Rune J.; Hagen, T.: Local government without taxing authority: A viable party democracy? *Journal of Public Finance and Public Choice*. (1998)
- Sørensen, Rune J.: Targeting the Lobbying Effort: The Importance of Local Government Lobbying. *European Journal of Political Research*. 34(1998):2
- Rattsø, J.; Sørensen Rune J.: Om kommuners tjenestetilbud og politisk økonomi. *Tidsskrift for velferdsforskning*. 1(1998):4
- Bagchi, Prabir; Virum, Helge: Logistical Alliances: Trends and Prospects in Integrated Europe. *Journal of Business Logistics*. 19(1998):1
- Welch, Denice; Welch, Lawrence; Young, L.; Wilkinson, I.: The Importance of Networking in Export Promotion: Policy Issues. *Journal of International Marketing*. 6(1998):4, pp 66-82
- Wilkinson, I.; Young, L.; Welch, D.; Welch, L.: Dancing to success: Export Groups as Dance Parties and the Implications for Network Development. *Journal of Business and Industrial Marketing*. 13(1998):6, p 492-508
- Ytterhus, Bjarne E.; Welford, Richard: Conditions for the Transformation of Eco-Tourism into Sustainable Tourism. *European Environment*. 8(1998)

Ytterhus, Bjarne E.; Welford, Richard; Young, W: Towards Sustainable Production and Consumption: A literature Review and Conceptual Model for the Service Sector. *Eco-management and Auditing*. (1998):1

Bøker utgitt på forlag 1998

Amdam, Rolv Petter; Knutsen, Sverre; Thue, Lars: *Bedrift og samfunn*. Fagbokforlaget, 1998 (2. utgave)

Andersen, Erling S.; Grude, Kristoffer; Haug, Tor: *Måltrettet prosjektstyring*. NKI Forlaget, 1998 (4. utgave)

Andersen, Svein S.; Noreng, Ø.; Anker-Nilsen, P.: *Klima for alle pengene*. Universitetsforlaget, 1998

Eliassen, Kjell A.(ed.): *Foreign and Security Policy in the European Union*. Sage Publications, 1998

Friedman, Ken (ed): *The Fluxus Reader*. 1998

Glimstedt, Henrik; Lange, Even (red.): *Globalisering - drivkrefter og konsekvenser – BI årbok 1998*. Fagbokforlaget 1998

Gottschalk, Petter: *Content Characteristics of Formal Information Technology Strategy as Implementation Predictors*. Tano Aschehoug, 1998

Grønn, Erik: *Mikroøkonomi*. Cappelen Akademisk Forlag, 1998 (2. utgave)

Grønn, Erik; Synnøve, Terje: *Oppgaver i offentlig økonomi*. Cappelen Akademiske Forlag, 1998 (2. utgave)

Grønn, Erik: *Samfunnsøkonomi*. Cappelen Akademiske forlag, 1998 (2. utgave)

Gulden, Bror Petter: *Oppgavesamling i revisjon m/løsningsforslag*. Cappelen Akademiske Forlag, 1998 (4. utgave)

Høyer, Rolf (red): *Likhet for loven: Om konkurransesituasjonen mellom aviser og ukeblader*. Fagbokforlaget, 1998

Jessen, Svein Arne: *Mer effektivt prosjektarbeid i offentlig og privat virksomhet*. Tano Aschehoug, 1998

Jessen, Svein Arne: *Practical Project Leadership*. Universitetsforlaget, 1998 (3. utgave)

Jessen, Svein Arne: *Prosjektadministrative metoder*. Universitetsforlaget, 1998 (4. utgave)

Jevnaker, Birgit Helene; Bruce, M.; Wiley, J.(eds): *Management of Design Alliances. Sustaining Competitive Advantage*. Wiley, 1998

Kaufmann, Geir; Kaufmann, Astrid: *Psykologi i organisasjon og ledelse*. Fagbokforlaget, 1998 (2. utgave)

Kaufmann, Geir: *Studieguide til Psykologi i organisasjon og ledelse*. Fagbokforlaget, 1998 (2. utgave)

Knutsen, Sverre; Nordvik, Helge W.; Lange, Even: *Mellom næringsliv og politikk: Kreditkassen i vekst og krise 1918-1998*. Universitetsforlaget, 1998

Kolltveit, Bjørn J.; Reve, Torger: *Prosjekt - organisering, ledelse og gjennomføring*. Tano Aschehoug, 1998

Kunø, Gorm; Svarød, Øystein: *Direkte markedsføring - introduksjon, analyse, planlegging, gjennomføring, effektmåling og kontroll*. ScanForum, 1998

Kunø, Gorm: *Markedsplan II: Perspektiv, plan og prosess*. ScanForum, 1998

Lange, Even: *Samling om felles mål - 1935-1970*. Aschehoug Norgeshistorie, bd. 11, Aschehoug, 1998

Larsen, Tor J.; McGuire, Eugene (eds.): *Information Systems Innovation and Diffusion: Issues and Directions*. Idea Group Publishing, 1998

Rødseth, Asbjørn; Riis, Christian: *Markeder, ressurser og fordeling*. Ad Notam Gyldendal, 1998

Rosendahl, Tom; Bjerke, Rune: *Reklame over alle grenser - tverrkulturell markeds kommunikasjon*. Cappelen Akademiske forlag, 1998 (2. utgave)

Schwencke, Hans R.; Huneide; Pedersen; Sørensen: *Årsoppgjøret i teori og praksis*. Økad Forlag, 1998 (3. utgave)

Sending, Aage: *Arbeidshefte i årsregnskap og regnskapsanalyse*. Fagbokforlaget, 1998

Skeie, Jon: *Bolig for folk flest. Selvaagbygg 1920-1998*. Tano Aschehoug, 1998

Solberg, Carl Arthur: *Internasjonal markedsføring*. Tano Aschehoug, 1998 (6. utgave)

Spilling, Olav R. (red): *Entreprenørskap på norsk*. Fagbokforlaget, 1998

Spilling, Olav R. (red): *SMB 98. Fakta om små og mellomstore bedrifter i Norge*. Fagbokforlaget, 1998

Tellefsen, Jan T.; Langli, John Christian: *Årsregnskapet*. Universitetsforlaget, 1998

Dowling, P.J.; Welch, D.E.; Schuler, R.S.: *International Human Resource Management: Managing People in a Multinational Context*. South-Western College (ITP Group), 1998 (3. utgave)

Wenstøp, Fred: *Statistikk og dataanalyse*. Tano Aschehoug, 1998 (5. utgave)

Wenstøp, Fred: *Statistikk og dataanalyse, Arbeidshefte med bruk av programvare*. Tano Aschehoug, 1998 (6. utgave)

Handelshøyskolen BI
Elias Smiths vei 15
Postboks 580
1302 Sandvika
Telefon 67 55 70 00
Telefax 67 55 76 70
E-post: SR-adm@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Bergen
Lars Hilles gate 15
Postboks 4453 Nygårdstangen
5837 Bergen
Telefon 55 54 67 60
Telefax 55 54 67 80
E-post: BI-Bergen@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Nordland
Strandgaten 14 - 18
Postboks 74
8601 Mo i Rana
Telefon 75 12 97 00
Telefax 75 12 97 01
E-post: BI-Nordland@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Tromsø
Grønnegate 80
Postboks 973
9260 Tromsø
Telefon 77 66 26 90
Telefax 77 66 26 99
E-post: BI-Tromso@bi.no

Handelshøyskolen BI
Senter for lederutdanning
Karlsborgveien 4
Postboks 9386 Grønland
0135 Oslo
Telefon 22 57 62 00
Telefax 22 57 62 82
E-post: Lederutdanning@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Førde
Concordbygget
Postboks154,
6801 Førde
Telefon 57 82 39 30
Telefax 57 72 26 01
E-post: BI-Forde@bi.no
*BI Førde er studieavdeling underlagt
BI Bergen*

Handelshøyskolen BI
BI Oslo
Trondheimsveien 2
Postboks 4636 Sofienberg
0506 Oslo
Telefon 22 98 50 50
Telefax 22 98 51 11
E-post: BI-Oslo@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Trondheim
Østre Rosten 4c
Postboks 73 Tiller
7475 Trondheim
Telefon 72 88 80 66
Telefax 72 88 97 03
E-post: BI-Trondheim@bi.no

Handelshøyskolen BI
Senter for finansutdanning
Eyvind Lyches vei 19 A
Postboks 580
1302 Sandvika
Telefon 67 55 75 60
Telefax 67 55 75 69
E-post: Finansutdanning@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Buskerud
Wergelands gate 10
Postboks 833
3007 Drammen
Telefon 32 26 46 00
Telefax 32 26 46 06
E-post: BI-Buskerud@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Skedsmo
Hvamstubben 17
2013 Skjetten
Telefon 63 84 06 20
Telefax 63 84 43 00
E-post: BI-Skedsmo@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Vestfold
Framnesveien 7
Postboks 1501 Framnes
3206 Sandefjord
Telefon 33 42 87 00
Telefax 33 42 87 01
E-post: BI-Vestfold@bi.no

Handelshøyskolen BI
Fjernundervisningen
Eyvind Lyches vei 19 A
Postboks 580
1302 Sandvika
Telefon 67 55 75 60
Telefax 67 55 75 70
E-post: Fjernundervisning@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Gjøvik
Teknologiveien 6
2815 Gjøvik
Telefon 61 18 77 50
Telefax 61 18 77 51
E-post: BI-Gjovik@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Stavanger
Haakon VII's gate 8
Postboks 550
4003 Stavanger
Telefon 51 84 67 00
Telefax 51 84 67 10
E-post: BI-Stavanger@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Østfold
Rådmann Siras vei 1
Postboks 18
1713 Grålum
Telefon 69 13 84 84
Telefax 69 12 95 45
E-post: BI-Ostfold@bi.no

Norges Markedshøyskole
Trondheimsveien 2
Postboks 4676 Sofienberg
0506 Oslo
Telefon 22 98 50 00
Telefax 22 98 51 11
E-post: NMH@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Kristiansund
Industriveien 18
6517 Kristiansund
Telefon 71 58 36 77
Telefax 71 58 14 62
E-post: BI-Kristiansund@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Telemark
Kjølnes Ring 32
Postboks 1083
3905 Porsgrunn
Telefon 35 93 04 40
Telefax 35 93 04 41
E-post: BI-Telemark@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Agder
Postboks 296
4663 Kristiansand
Telefon 38 12 36 50
Telefax 38 12 36 51
E-post: BI-Agder@bi.no

Handelshøyskolen BI
BI Møre
Nedre Strandgt. 50
6005 Ålesund
Telefon 70 10 15 30
Telefax 70 10 15 31
E-post: BI-More@bi.no